

aluminij

Glasilovna delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija „Boris Kidrič“ Kidričevo

Vsebina te številke

Mesec je naokoli in naš Aluminij je zopet med nami. Moja pričakovanja, da me boste zasuli s pripombami, z vprašanji za novo rubriko ali vsaj grajali, se niso izpolnili. Škoda, časopis bi bil bolj zanimiv, bolj bran in bolj bi opraviil svoje poslanstvo.

Pa pogledjmo, kaj nam prinaša ta številka časopisa:

- Najaktualnejša tema meseca je prav gotovo tema o zaključnem računu. Ker smo o tem govorili na sindikalnih sestankih in zborih, smo za časopis pripravili članek o planiranju v delovni organizaciji in o finančnih virih za modernizacijo proizvodnje. Objavljamo ga na 8. in 9. strani.
- 27. januarja smo po vsej domovini na razne načine obeležili 70-letnico rojstva Edvarda Kardelja. Krajši prispevek o tem preberite na 2. strani.
- Marsikdo se še živo spominja drugega obiska tovariša Tita pri nas v TGA. Fotografijo, posneto tistega dne, objavljamo na 2. strani.

(Nad. na 2. strani)

Ob dnevu žena

Tito - to smo mi

Ostra bolečina se je za- rezala v naša srca. Bolj kot kdajkoli doslej smo se za- vedli pomena besed, zlitih v eno samo misel »Tito — to smo mi!«, ki jo že več kot tri desetletja pišemo na pra- pore bojnih in delovnih brig- ad, na zidove tovarn, šol, vojašnic. Kako zelo je po- stalo to ime sinonim za na- še pridobitve, za naša ho- tenja in za našo bodočnost, se je pokazalo prav v teh dnevih, polnih zaskrbljeno- sti, ko smo vsi eno v eni sami želji — da bi čimprej okrevali in nas še naprej vo- dil po poti, ki smo ji že dol- go tega vzdeli njegovo ime.

Na tisoče pisem, brzojavk — iz vseh krajev naše deže- le in iz vseh okolij, z vseh poldnevnikov sveta — pošil- jajo mladi in stari, delavci in kmetje, dijaki in vojaki, ugledni državniki, ugledni borci naprednega sveta, z neizmerno ljubeznijo in spo- štovanjem želijo skorajšnje o- krevanje našemu predsedni- ku, našemu tovarišu Titu. To ni le dokaz velikega spo-

štovanja do velike osebnosti, ampak tudi velike velja- ve njegovega dela in ne- precenljive vloge, ki jo ima v sodobnem svetu Tito in njegova Jugoslavija.

Tudi naši nasprotniki, naši sovražniki so se odločili za poskus — za poskus, da bi nas zmedli, da bi s svojimi špekulacijami povzročili med nami nemir, da bi nas pre- strašili, nas naredili šibke. Toda tako kot vselej doslej je tudi ta njihova namera spodletela. Tito nas namreč ni le naučil osvajati revolucio- narne pridobitve, naučil nas je tudi, kako naj jih varujemo, kako naj jih boga- timo.

Zato so tudi ničeve vse špekulacije, kaj je bilo prej in kaj bo potlej. Smo nam- reč to, kar smo hoteli biti — svobodna, Titova, socia- listična, samoupravna in ne- uvrščena proletarska drža- va, trdna skupnost enako- pravnih narodov in narod- nosti Jugoslavije.

Komunist

Razmišljanja ob 8. marcu

Ni slučajno, da letošnja prva razmišljanja posveča- mo prav dnevu žena, 8. marcu z željo, da ne bi bilo več polemike o enakoprav- nem položaju žensk v naši družbi, kjer je popolnoma enakopravna — čeprav se- veda ne moremo mimo poj- ma žena — dom — služba, mnogokrat pa tudi udeležba na raznih sestankih, kot dele- gatka ali članica tega ali

onega društva in organiza- cije.

Res je, da v naši družbi že dolgo več ne postavljamo vprašanja ali naj se že- na zaposli ali ne, saj si prizadevamo to vprašanje realizirati čimhitreje in čim- konkretnije — toda vpra- šajmo se tudi, če je vse ta- ko tudi res?

Do kod torej seže beseda in položaj žensk? Medtem ko na eni strani doživljajo ženske srčne čestitke ob njihovem mednarodnem prazniku, razne proslave od malčkov do domačih dru- žinskih čestitk, na drugi strani pa še vedno občutek, da je ta ljuba enakoprav- nost bolj živa le na papir- ju in raznih deklaracijah kot pa v vsakdanjem življenju in delu. Danes se resnično zaposluje vse več žensk in

Tito je obiskal TGA drugič 1958. leta.

razumljivo iz povsem ena- kega razloga kot moški: da prispevajo k vzdrževanju družine in, da povsem ena- kopravno odločajo kot dele- gatke v raznih skupščinskih ter ostalih telesih v krajevni skupnosti, delovni organiza- ciji preko samoupravnih or- ganov v občini, republiki in zvezi.

Nekatere raziskave so po- kazale, da je današnja za- poslena žena v sodobni štiri- članski družini kronično preutrujena, preobremenje- na, saj ji največkrat zmanj- ka časa za skupni prosti čas za razgovore ter še in še. Res je, da ob osmem marcu pripravimo vrsto pri- reditev in proslav, da se včasih organizirajo tudi ne- kaki skupinski izleti ter še kaj, le da se opravi dolžnost kot izraz spoštovanja ter za- to, ker je pač 8. marec nji- hov praznik in skoraj je že navada, da se jim s tem nekako ob tem dnevu na razne načine oddolžimo kar za celo leto naprej.

Tako nekako vsaj mnogi mislijo, vendar pa vemo ka- ko zmotno je to mišljenje in ravnanje. Mnoge žene si že-

lijo, da bi trajal osmi marec skozi celo leto, če bi bile deležne take pozornosti in spoštovanja ter resničnega konkretnega ocenjevanja nji- hovega doprinosa in deleža v opravljanju vsakodnevnih opravil in dolžnosti. Vsako razmišljanje seveda običaj- no vsebuje tudi nekaj kriti- ke in pohvale je zatorej še bolj dobrodošla. Mislim in tudi smatram, da je bilo kritike kar dovolj za to, da se enkrat dokončno zami- slimo o položaju žene — delavke danes in seveda sle-

herni izmed nas pripomore k temu, da bo ženi lažje tako v družini kot družbi, da se bo lahko enakopravno idejno-politično in kulturno udeleževala.

Naj ta svoja razmišljanja sklenem z zares iskrenimi željami ob praznovanju mednarodnega praznika in, da bi se del naših želja v prihodnje tudi v celoti ure- sničil.

Vsem našim članicam in sodelavkam srčne čestitke ob 8. marcu!

France MEŠKO

Ob obletnici rojstva Edvarda Kardelja

Sedemindvajsetega januar- ja smo na razne načine o- beležili 70-letnico Karde- ljevega rojstva in desetega februarja je minilo leto dni od njegove smrti. O delu in življenju graditelja samou- pravnega socializma v Ju- goslaviji in politike neuvr- ščenosti v svetu smo pisali v lanski februarški številki Aluminija. Zdaj bi rada zapi- sala le odlomek iz govora, ki ga je imel tovariš Kardelj konec maja 1949 v ljudski skupščini, ko je govoril o zakonu o ljudskih odborih. Med drugim je dejal:

»Nikoli ne smemo poza- biti, da nikakršen, še tako popoln birokratski aparat, pa naj ima še tako genialno vodstvo, ne more zgraditi socializma. Socializem lahko raste samo iz pobude mili- jonskih množic, ob pravilni vodilni vlogi proletarske par- tije oziroma najnaprednejših zavestnih socialističnih sil. Potemtakem razvoj socializ- ma ne more po nobeni dru- gi poti, kot po poti neneh- nega poglobljanja sociali-

stične demokracije, v smislu čedalje večje samouprave ljudskih množic, v smislu nji- hovega čedalje večjega pri- tegovanja k delu državnega mehanizma od najnižjega organa do najvišjih — v smislu sodelovanja pri ne- posrednem upravljanju v vsakem posameznem pod- jetju, ustanovi itd. (E. Kar- delj, O ljudski demokraciji v Jugoslaviji).

To so bile besede, ki so napovedale tisto, čemur pra- vimo danes socialistično sa- moupravljanje. Kardelj je ve- roval v ljudske množice in je zanje z neizmernim zna- njem in voljo delal tako dol- go, da so besede postale resničnost, ki smo je delež- ni danes.

S Titom sta se prvič sre- čala 1934. Bila sta človeka različnih značajev, a istih misli, ki sta kasneje pope- ljala naš narod skozi vihar- je usodnih dni in nam ust- varila domovino, kakršno i- ma le malokdo.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Vsebina te številke

(Nad. s 1. strani)

- Vida Resnik, Ivan Ma- zera in Franc Širec so bili moji sogovorniki za rubriko Dobitniki zlatega znaka (stran 9).
- Nekaj razmišljanj o 8. marcu, mednarodnem prazniku žena, prebe- rite na 2. strani.
- V službi za inventivno dejavnost so pripravili daljši sestavek o tem, kaj smo dosegli na področju množične in- ventivne dejavnosti v TGA (stran 7).
- Ivo Ercegovič piše o »Programu Združenih narodov za človekovo okolje v aluminijški in- dustriji«, kar preberi- te na 10. strani.

Iz pralnice

Ob obletnici rojstva Edvarda Kardelja

(Nadaljevanje z 2. strani)

Edvard Kardelj je bil mислеc, politik, ki je obiskal veliko držav, doma je sprejemal tuje državnike, dajal intervjuje, pisal analize mednarodnega položaja in poleg tega je bil človek, ki je znal prisluhniti najpreprostejšim ljudem.

Zdaj, ko je minilo že leto dni od njegove smrti, se vedno bolj zavedamo, kako velik je bil in kako zelo bi ga še potrebovali. Ostanemo nam le, da prebiramo njegova dovršena dela in se iz njih učimo. Kardeljev objavljeni opus obsega okrog šest tisoč strani in je eden največjih v svetovni literaturi socialistične misli.

Njegovi članki in študije so izšli doslej v več kot devetih knjigah. Njegova večja dela so bila prevedena in objavljena v dvajsetih tujih jezikih, v rokopisu pa je ostalo več kot šest tisoč neobjavljenih besedil.

Sedaj pa na kratko nanižamo dogodke, ki so se zvrstili v Sloveniji 27. januarja 1980. V prostorih CK ZKS je član CK ZKS Stane Dolanc predstavil na konferenci za tisk spomine Edvarda Kardelja z naslovom Boj za neodvisnost Jugoslavije 1944—1957. Spomine, ki jih je tovariš Kardelj narekoval v diktafon je pregledal tik preden je odšel v bolnišnico. Že med narekovanjem je opomnil, naj njegovi sodelavci besedilo dopolnijo in preverijo nekatere podatke. CZ ZKS je imenoval uredniški odbor, ki je to delo kmalu opravil in knjiga je že v prodaji. Stane Dolanc je o knjigi dejal:

»Knjiga po svojem značaju in pomenu nikakor niso zgolj memoari, ampak je to v resnici dragoceno zgodovinsko gradivo in pričevanje o nekem zgodovinskem obdobju izjemno težkega boja nove Jugoslavije, o obdobju,

Iz obratnih pisarn

ju, ko je bilo treba dobivati bitko za bitko na vseh področjih, da bi ji zagotovili pravo mesto v svetu, kakršen je prišel iz druge svetovne vojne in da bi izbojevali njeno popolno neodvisnost, ohranili svobodo enotnost njenih narodov in narodnosti, njeno ozemeljsko nedotakljivost in druge pridobitve NOB...«

27. januarja 1980 je bil v Ljubljani ustanovljen jugoslovanski center za teorijo in prakso samoupravljanja. Med podpisniki družbenega dogovora o osnovah delovanja in nalogah centra je bil tudi naš predstavnik, tovariš Zvonko Kozoderc. Ta ustanova bo sistematično spremljala in raziskovala razvoj samoupravljanja pri nas.

Na Gospodarskem razstavišču pa so prav tako 27. januarja odprli razstavo o življenju in delu Edvarda Kardelja. Mitja Ribičič je v svojem govoru med drugim dejal, da je razstava o Edvardu Kardelju, razstava o življenju in delu slovenskega naroda, ki je iz naroda hlapcev postal narod junakov.

In pred grobnico herojev, kjer je vklesano tudi ime Edvarda Kardelja, so ta dan gorele svečke in marsikdo je tja položil šopek cvetja.

V. P. **Brisače**

Nagrajevanje po delu v TGA

V prejšnji številki smo prikazali nagrajevanje po delu na nivoju TOZD oziroma na stroškovnih mestih ter pripravljane osnov za nagrajevanje skupin in posameznikov.

Nagrajevanje po delu skupine oz. posameznika

Sam potek izvajanja nagrajevanja po delu skupin oz. posameznika smo prikazali v planu aktivnosti s

področja nagrajevanja, katerega obravnavajo te dni tudi delavski sveti TOZD in DSSS. Plan aktivnosti tudi predvideva rokovnik za dosego tega zastavljenega cilja, kateri zavzema obdobje od marca 1980 do julija 1981. Ta rok se sicer lahko podaljša oziroma skrajša odvisno od predhodnih faz nagrajevanja po delu, ki so temelj tretje faze.

Pregled aktivnosti

Na področju nagrajevanja po delu oz. posameznika imamo več aktivnosti, katere so potrebne, da bi dosegli pogoje za nagrajevanje po delu.

— Kot prva aktivnost nastopa »DOLOČEVANJE SKUPIN«. Ta aktivnost je zelo pomembna, saj predstavlja bistvo in usmerjenost nadaljnjega dela.

S to aktivnostjo je potrebno določiti skupino v taki obliki, da je možno planirati in spremljati določene osnove. Za nagrajevanje posameznika se bomo odločili tam, kjer je to ekonomsko upravičeno.

— Sledeča aktivnost »IZBIRA OSNOV IN MERIL«

je zelo odvisna od predhodne, saj je potrebno osnove in merila prilagoditi skupini oziroma posamezniku. Pri izbiri osnov je potrebno izhajati iz proizvedenih količin, kvalitete dela, gospodarjenja s sredstvi itd. Merila pa morajo biti spodbudna za vse delavce v skupini oz. posameznika.

— Po izbiri osnov in meril je možno pristopiti k izdelavi delovne dokumentacije, katera mora zajeti vse spremljajoče parametre osnov, kakor tudi izvršilce nalog.

— Za dopolnitev delovne dokumentacije pa je potrebna tudi določena doba, v kateri se preverja uporabnost nove listine. Zato je v planu aktivnosti predvidena takšna uvaljna doba.

— Naslednje aktivnosti predstavljajo testiranje izbranih osnov in meril, analiziranje izvršenih testov ter ocenitev le-teh. Glede na rezultate testov in analiz ugotovimo, če je dobljeni sistem sprejemljiv ali ne ter se odločimo za dopolnitve oz.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Nagrajevanje po delu v TGA

(Nadaljevanje s 3. strani)

zamenjavo osnov ali meril.

— Ko sistem nagrajevanja po delu pripravimo tako daleč, da ni več večjih pomanjklivosti, pripravimo še potek izračuna ter prenos na avtomatsko obdelavo podatkov na računalniku. Istočasno pa pripravimo še predlog za posredovanje sistema »Nagrajevanja po delu« samoupravnim organom in družbeno-političnim organizacijam v sprejem, nakar lahko pričnemo izvajanjem.

NAGRAJEVANJE PO DELU V DSSS

Nagrajevanje po delu v DSSS bi bilo možno v tem času najhitreje izpeljati na osnovi osebnega ocenjevanja. V ta namen obstoji več metod, ki se uporabljajo v drugih DO bolj ali manj uspešno. Za uveljavitev katere od teh (analitična metoda osebnega ocenjevanja, metoda prisilnega izbora oz. metoda parnega ocenjevanja itd.), morajo biti zagotovljene nekatere nujne osnove kot so:

— da je v okviru mase sredstev za OD, ki je oblikovana na podlagi dohodkovne mere, izločen dovolj veliki delež sredstev namenjen za gibljivi del OD — uspešnost delavca;

— za uspešnost sistema osebnega ocenjevanja mora biti zajemčen dovolj velik razpon med uspešnim delavcem in manj uspešnim. Če so razponi majhni, sistem ni spodbuden. Nihče si ne bo nenormalno prizadeval pri delu, če bo maksimalna možna osebna ocena nekje 10—20 odst. OD od startne osnove;

— potrebno je tudi tretje dejstvo, da mora postopek ocenjevanja dovolj pogosto obnavljati. Ni pa potrebno, da se ocenjevanje ponovi vsak mesec, toda v nekem roku se mora obnoviti. Če je ocena enkratna, potem se ne izkaže kot stimulatívna, takrat bi delavec, ki je dobil dobro oceno lepo počival na »lovorikah«. Tudi slabo ocenjeni delavec mora imeti možnost in to bližnjo, da mu bo ta ocena popravišana.

Po teh metodah ne ocenjujejo predstojniki, niti ne komisija, ampak delavci ocenjujejo medsebojno oz. vsakega delavca mora oceniti neko določeno število sodelavcev, ki njegovo delo dobro poznajo iz neposrednega sodelovanja. Osnovna zahteva je, da se medsebojno ocenijo delavci, ki skupaj delajo na istem delovnem področju. V tem sistemu pa nemore biti spre-

jeta ocena, ki bi jo dal le en delavec. Pomembnost metode je ravno v tem, da predstavlja oceno seštevek ocen, ki jo je dala večja skupina. Nadzor nad ocenami ima komisija na ravni DSSS.

Pri ocenjevanju pa moramo opustiti formalne kriterije, kajti ti prav nič ne prispevajo k večji prizadevnosti delavca. Zato med kriteriji ne sme biti šolske oz. strokovne izobrazbe. Sistem pa moramo dosledno izvajati.

NAGRAJEVANJE PO DELU V TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

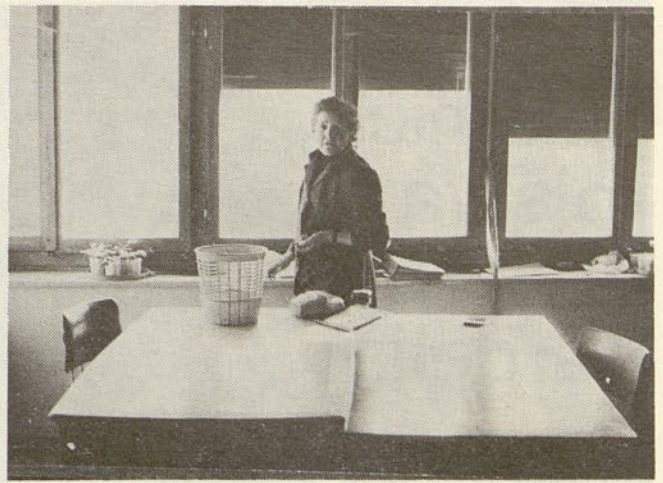
V TOZD Predelava aluminija so se odločili, da takoj pristopijo k izdelavi sistema nagrajevanja po delu za posameznega delavca. Za osnove in merila so na osnovi izkušenih normativnih časa za posamezne vrste proizvodov ter delovnih operacij v okviru tega proizvoda, določili točke uspešnosti dela. Proizvodi, ki so po delovnih operacijah ter normativnih časa med seboj podobni, so grupirani v posamezne grupe, ki imajo svojo šifro, tako, da se lahko te grupe dopolnjujejo z novimi proizvodi. Za ugotavljanje količine dela je uveden nov delovni nalog, (se že uporablja), na katerem se zbirajo vsi potrebni podat-

ki: o količini, o izvajalcu delovne operacije, vrste proizvoda in drugi. Za količino se upoštevajo le tiste količine proizvodov, ki so sprejete v skladišče aluminija, s čim se tudi že upošteva kvaliteta, saj nekvalitetni proizvodi niso sprejeti v skladišče. Točke uspešnosti dela delavec pridobi tako, da se seštejejo vse navedene točke po operacijah dela, pri katerih je ta delavec sodeloval (točke so na tono proizvoda) v nekem časovnem obdobju (mesec).

Seštevek točk že predstavlja delavca za to časovno obdobje.

Skupinovodji izračunamo točke delovne uspešnosti na osnovi uspešnosti njegove skupine, kar predstavlja poprečno uspešnost te skupine. Izmenovodji pa na osnovi uspešnosti vseh skupin njegove izmene itd., do najvišjega vodstva v TOZD. Najprej smo pripravili metodologijo sistema izračunavanja točk delovne uspešnosti, kar nam je služilo kot osnova za izdelavo predloga osnutka »Pravilnika o ugotavljanju delovne uspešnosti«. Sam predlog osnutka je sedaj v fazi dopolnjevanja in oblikovanja. Spredno s tem pa se pripravljajo vse potrebno za avtomatsko obdelavo na računalniku.

POTOČNIK

Naše čistilke

Kaj in kako naj pišemo?

Ko me je odgovorna urednica našega glasila tovarišica Vera Pekarjeva zadolžila, da se udeležim skupne razširjene seje komisije za informiranje pri občinski konferenci ZKS Ptuj in koordinacijskega odbora za informativno dejavnost pri predsedstvu občinske konference SZDL Ptuj, sem se zavedal svoje odgovornosti in obljube, da sem vedno pripravljen pomagati pri delu naše informativne dejavnosti, pa zato svojo obljubo in obvezo tudi izpolnujem.

Uvodoma o tem, kar piše v samem naslovu in sicer: »Kaj in kako pišemo?« Ni sem učitelj tega kako in kaj naj kdo piše, vendar morda nekaj vrstic o tem ne bo škodovalo nobenemu našemu sodelavcu ne glede, če piše za Aluminij, Delavsko Enotnost, Komunista, Tednik ali Večer (seveda velja to le za nas amaterje in ne za profesionalne novinarje). Pri tem me je malce spodbudil tudi sestavek naše odgovorne urednice »Pismo bralcem Aluminija«, ki je bil objavljen v januarški številki našega glasila.

Ponovni pozivi na pomoč in sodelovanje pri kreiranju našega glasila bi končno že morali roditi določene uspehe. Kar se tiče že določenega uspeha in možnosti za boljši uspeh je že sama grafična podoba od našega tovarniškega praznika dalje je precejšnji korak naprej tudi za še večjo obogatitev na vsebinskem področju, pa je zato apel resnično upravičen ter nujen, da naše glasilo še bolj popestrimo z mnogimi novimi rubrikami in dopisi oz. sestavki naših dosedanjih ter bivših še bolj pa z novih bodočih sodelavcev.

Na omenjenem posvetovanju v Ptujju smo si izmenjali bogate zamisli za bodoče delo, pri tem pa že tudi koristili bogate dosedanje izkušnje nekaterih dopisnikov, ki kakorkoli in kjerkoli sodelujejo na področju informativne dejavnosti, kateri se vse bolj daje velika vloga, ki jo moramo odigrati na tej šahovnici. Tako nam je bilo podprto tudi v poznejši razpravi, da tudi v naših glasilih ne smemo pozabiti

na razna dogajanja ne le v delovni organizaciji, ampak tudi na ostalih področjih kot so prav sedanja razprava okrog družbenih svetov, o delovanju delegatov v samoupravnih interesnih skupnosti, lastnem programu v glasilu delovne organizacije (nekaj takega se pri nas že izvaja) zato je apel urednice na vas še toliko pomembnejši.

Prav obveščanje delavcev v delovnih organizacijah je nujno posvetiti vso pozornost in skrb ter ne nazadnje odgovornost in zavest pri konkretnem in objektivnem ter kritičnem obveščanju, če je to tudi potrebno in realno.

Upreti se je potrebno slehernim dezinformacijam, ki so lahko za vse nas še kako

neprijetne. To smo dolžni z našim aktivnim delom v informativni dejavnosti storiti prav mi, ki smo vsak dan nenehne priče mnogim problemom, katerim mnogokrat botruje naš človeški in lastni interni faktor in katerega se ne smemo izogibati ter se tudi skrivati za lastnimi sencami in tiščati glav v pesek kot noji. No v tem primeru ne gre za nobene primerjave ampak predvsem zato, da se v bodoče resnično zamislimo nad našim delom, nad našimi problemi, ki jih moramo reševati sami in ne seveda nazadnje na naše predstoječe naloge v stabilizacijskem letu, kateremu bomo kos le s skupnim ter odgovornim in

(Nadaljevanje na 5. strani)

Sindikata po novem

Občni zbori so za nami in zato se torej upravičeno postavlja vprašanje kako bomo delali v sindikatu sedaj, ko je sprejeta in od nas vseh podprta nova samoupravna organiziranost. To je praktično vprašanje, s katerim se srečujemo zagotovo vsi zavedajoč se lastne iniciativnosti in razumljivo tudi skupne odgovornosti, saj dobro organiziran sindikat s svojimi aktivisti lahko učinkovito pomaga pri doslednem uresničevanju vseh samoupravnih pravic in dolžnosti zaposlenih delavcev v DO in v KS. Marsikaj so nam pokazali minuli občni zbori osnovnih organizacij sindikata v TOZD, ko smo poslušali razprave o našem minulemu delu pa je zato dokaj dovolj argumentov zakaj je naše delo bilo ne povsem uspešno in kaj nam pravzaprav sledi v tem tekočem letu prav na področju dela naših OOS v TOZD in v DO oziroma v okviru UNIAL-a.

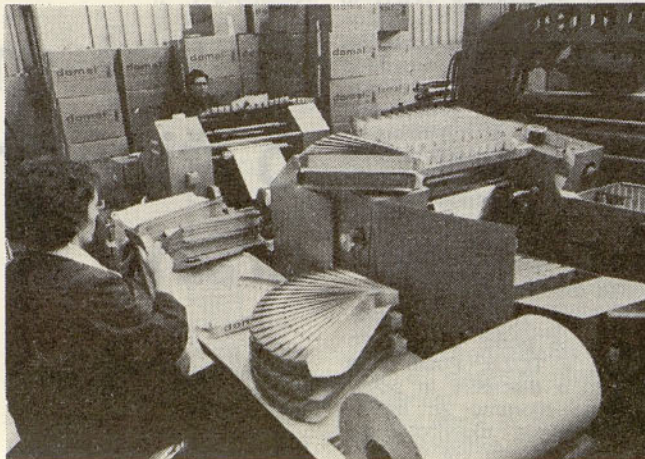
Čeprav so se pojavljali nekateri očitki na določene občne zборе, saj ni bilo enotnega stališča okrog izvedbe le-teh, pa le ne gre okrog tega vprašanje polemizirati na slepo in preveč pompozno ter s tem tako ustvarjati nove dodatne probleme. Mnogo bolj koristno bo, če se bomo sedaj ne glede na to, kdo je bil izvoljen v nova vodstva OOS, vsi skupaj aktivirali mnogo bolj kot smo se to morda doslej, kajti pravkar tekoče leto bo eno izmed velikih preizkušenj prav za naše sindikalne organizacije, saj so le-te v DO nosilke vseh akcij, kot je to na terenu v KS socialistična zveza.

Že v enih izmed prejšnjih številčk smo na kratko pisali tudi o novi organiziranosti sindikata, toda nič ne bo odveč, če se bo tudi v tem sestavku kdaj pa kdaj pojavila kakšna besedica o novi sindikalni organiziranosti, saj se prav tej moramo prilagoditi vsi in v tej smeri tudi zastaviti naše bodoče predstoječe naloge.

Vse bolj bo potrebno utrditi sindikalne skupine, ker

Obdelava odlitkov

Pakiranje folije

bo prav od dobrega sestavka ali bolje rečeno od aktivnega poverjenika v marsičem odvisna bodoča aktivnost prav iz teh sredin. Že dosedanje delo je dalo vedeti, da mora prav iz teh sredin izhajati vse tisto o čemer delavci razpravljajo in odločajo.

Čeprav smo v sindikatih posvečali določeno pozornost tudi delovanju samoupravne delavske kontrole tako v TOZD kot tudi v sami delovni organizaciji, pa lahko žal ugotovljamo, da leta še vedno ni v celoti zaživela, kar pomeni, da bomo v tej smeri morali nadaljevati z zastavljenimi nalogami in to delavsko kontrolo predvsem v TOZD poživeti in jo mnogo bolj aktivirati, kot je to bilo doslej, saj bo to še kako potrebno. Potrebno bo predvsem ustvariti možnosti za vsebinsko, akcijsko in kar je najbolj važno učinkovito delovanje organov samoupravne delavske kontrole.

Najpomembnejša pa je vsekakor faza nastajanja novih oblik razdelitve sredstev sklada skupne porabe in na splošno same delitve osebnih dohodkov. Tukaj bo vse-

kakor potrebna dosledna disciplina in vključitev vsakega izmed nas, saj bomo le s kolektivnimi akcijami tudi kos tem nalogam, ki stojijo pred nami v tem letu.

Našo nedoslednost nam je največkrat pokazala sama praksa, ko smo ugotavljali, da smo sprejeli lepo vrsto dobrih sklepov ter aktov, da smo pa večkrat pozabljali tudi na to, da je te treba tudi realizirati v praksi. Če želimo delovati uspešno, je tudi pogoji, da sistem informiranja in planiranja v celoti izvajamo tako, kot imamo to zapisano tudi v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo. Skratka še bi lahko naštevali celo vrsto področij na katerih bo nujno bolj čutiti našo vsakdanjo aktivnost, zato bo veliko več vredno, če bomo raje več delali kot doslej v raznih samoupravnih organih, skupinah ter podobno.

Uspeh bo zagotovljen le v primeru, če bo naše delo skupno, dobro pripravljeno in seveda dosledno sklepom, katere smo sprejeli tudi na naših občnih zbora.

France MEŠKO

Vtisi z letne konference OOS LLBK Trbovlje

Dne 19. januarja letos je imela osnovna organizacija sindikata TOZD Livarna Trbovlje svojo letno konferenco.

Po pozdravu gostov, predstavnikov konference TGA Kidričevo tov. Mazera, Kolariča in predstavnika OOS Trbovlje tov. Vrhnjaka, je tov. Kalšek predlagal delovno predsedstvo. Dalje je vodil konferenco delovni predstavnik tov. Nagode. Po podanem dnevnem redu, izvo-

ljenih potrebnih komisijah, overovateljih in drugem, je bilo podano tudi poročilo o delovanju sindikata v pretekli mandatni dobi. Razprava se kljub pozivu delovnega predsednika ni razvila in tako bi bila konferenca, izvedena skoraj v telegramskem stilu, končana v dobre pol ure. Vendar se je po javnih volitvah za nove člane IO oglasil tovariš Mazera. (Nadaljevanje na 6. strani)

Kaj in kako naj pišemo?

(Nadaljevanje s 4. strani)

vestnim delom tako v tovarni, kot tudi v krajevni skupnosti.

Nikakor tudi ne smemo pri našem obveščanju pozabiti na obveščanje o tem kako pri nas konkretno izvajamo (ali pa še nameravamo) sklepe 5. seje CK ZKS, saj nam mora pri našem delu biti vedno prisotno to, kar je bilo storjenega okrog uresničevanja sklepov CK ZKS o nalogah komunistov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. Moramo mnogo več spregovoriti o našem stabilizacijskem obnašanju ter seveda še kako pomembnem in aktualnem vprašanju obrambne pripravljenosti, SLO in družbeni samozščiti.

Še in še bi lahko navajal naloge o katerih bi morali nenehno poročati in biti vedno živo prisotni pri takih vsakdanjih akcijah na naših delovnih mestih, v delegatskih klopeh in ostalih dejavnostih družbeno-političnih organizacij o DO in o KS.

Nočem biti tisti, ki bi komurkoli hotel soliti pamet, vendar naj morda omenim še to, kar sem že maice omenil in sicer, da vsako pisanje mora biti objektivno in kritično, kajti kritika mora biti v tem primeru vedno konstruktivna, saj olepšavanje nikakor in nikomur ne koristi, še več — lahko prej škoduje.

Razumljivo je prva in osnovna naloga slehernega, ki opisuje določen dogodek ali problem v tem, da ima vedno dobro odprte oči, dobra ušesa in da zna tudi oceniti stanje o katerem bi naj poročal, kajti precejšnje lastnih moči je lahko tudi v teh primerih usodno, predvsem v tem, da nas po-

zneje vse vrže iz tira v naših lastnih presojah.

Poleg našega Aluminija dobivamo od časa do časa (zelo hvalevredno in vzpodbudno za naprej) NOVICE, ki jih prav tako ureja naša odgovorna urednica in iz katerih so mnoge novice resnično za mnoge prave novice in to povrh sprotne in zato tudi bolj učinkovite in uspešne, če se le-ta zahteva.

Ni odveč, da omenim tudi prilogo glasilom Aluminija in Impula pod nazivom »NAŠA SKUPNA POT« UNIAL kjer bo prav tako vse odvisno od našega dela in sodelovanja če bo priloga taka kot si jo vsi želimo. Dosedanje poizkusne številke so že dokazale, da so posebno zanimive, vendar žal še mnogi tega niso dojeli, kar pa je povsem razumljivo pri vsakem novem porodu mogoče in tudi pričakovano. To seveda še zdaleč ne pomeni, da ni v redu ali, da določenih sestavkov še mnogi ne dojemajo, ker so po svoji zvrsti težki, čeprav so za našo nadaljnjo usodo še kako bistveni.

Ne bom navajal, kaj vse bi bilo potrebno še uvesti v našem glasilu, pričakujem pa od vas, da bomo s skupno pomočjo pomagali naši odgovorni urednici Veri pripeljati barko, ki jo je prevzela v varen pristan iz katerega bo moč odpluti tudi ob vsakem času!

To je naša skupna želja in naš skupni cilj, kajti samo in le v slogi je moč (doslej je nismo vedno poznali — pa bo morda letošnje leto le prineslo določene izkušnje). Toda mi ne čakajmo, ampak v akcije.

France MEŠKO

Vtisi z letne konference OOS LLBK Trbovlje

(Nadaljevanje s 5. strani)

Preročil nam je slabosti, napake, trenutno stanje TOZD ter pozival navzoče k razpravi, ker naj bi letna konferenca jasno pokazala pravo sliko dela sindikata, kot tudi dala smernice za bodoče delo.

Kot bi poziv tov. Mazere odprl usta navzočim, so se po vrsti javljali k besedi. Iz povedanega se je izcimilo naslednje: slabi delovni pogoji, predvsem v livarni in čistilnici, leta nazaj ni bil nihče na kakšnem zdravniškem pregledu, neurejeni dohodkovni odnosi, saj o delitvi po delu, razen par delovnih mest — litje in čistilnica — ne moremo govoriti, stanovanjski problemi (za

prazno stanovanje že 2 meseca plačujemo najemnino), veliko število izostankov neupravičenih kot tudi izpad zaradi bolezni, neizkoriščen delovni čas itd. Še bi lahko naštevali, vendar so te pomankljivosti bile obravnavane na vseh zborih delovnih ljudi. Za odpravo istih pa ni bilo nič storjenega ali pa bore malo.

Kdo nas bo rešil iz tega začaranega kroga — zunanji dejavniki? Ali pa bomo sami v stanju napraviti odločilni rez in se bomo vsi skupaj pričeli obnašati v duhu stabilizacije, da ne bi ob vsakem tromesečju s strahom čakali ali bomo pozitivni ali pa se bomo pridružili skupini zgubašev.

Kudrova

večino vseh akcij, ki so bile širšega pomena za TOZD ali DO, skupno reševali. Na koncu svojega poročila se je tov. Potrč zahvalil za vsestransko in večkratno pomoč samoupravnim organom in direktorju TOZD ter zaključil svoje poročilo z naslednjimi besedami: »To moje poročilo dajem v razpravo in prosim, da me dopolnite, v kolikor nisem bil dovolj razumljiv.«

V razpravi je bilo zajetih več področij dela in problemov, ki se tičejo same TOZD predelava aluminija in delovne organizacije. Ivan Mazera, predsednik TKS, vabilen na občni zbor, je poudaril, da bi nekateri problemi morali biti bolj konkretno podani in poročilu. Posebej se je dotaknil problema invalidov v TOZD in DO. Ko delavec postane manj zmožen na svojem delovnem mestu ga navadno premešimo v gozdno skupino, s tem pa problem ni rešen. To bi morali rešiti na nivoju TGA. V svoji razpravi se je dotaknil še naslednjih problemov: odnosi med TOZD in v samem TOZD, sklad skupne porabe, solidarnost, delovna in tehnološka disciplina itd.

Direktor TOZD, Alojz Gorčenko, je podal poročilo o stanju v TOZD. Posebej je govoril o disciplini in povedal, da moramo za izboljšanje stanja aktivirati vse svoje moči prav vsi. O poteku aktivnosti o nagrajevanju po delu v TOZD je povedal nekaj besed Džordže Panzalovič.

V zadnjem času imamo v našem TOZD veliko mladih ljudi, tako pa tudi vedno več stanovanjskih problemov, je povedal tov. Rajko Topolovec. O delu in problemih delegatov izven naše delovne organizacije sta razpravljala Anton Banko in Imre Varju.

O organizirani pomoči delegatu v naši delovni organizaciji je razpravljaval Imre Varju. Med ostalim je povedal, da je delo in aktivnost delegacij oz. konference delegacij v največji meri odvisno od iznajdljivosti in aktivnosti predsednika.

Da bi delo delegatov čim uspešneje potekalo, je nujno potrebno urediti organizirano pomoč na nivoju delovne organizacije. Dodal je še, da v naši delovni organizaciji obstojajo dovolj močne strokovne službe in družbenopolitične organizacije, ki bi pomagale delegatom, da dajo še večji prispevek k uveljavljanju delegatskega sistema v občini Ptuj in izven nje.

Anton Banko je še posebej naglasil, da moramo že enkrat preiti od besed k dejanju. O nekaterih problemih govorimo veliko, naredimo pa malo ali celo nič.

Po predlogu delovnega predsednika, so razrešili dosedanji IO OOS in nadzorni odbor TOZD predelava aluminija in izvolili nove delegate. Po končanem občnem zboru je bila mala zakuska ter sproščeni razgovori.

Imre Varju

Šivanje

Nekaj mnenj o žigosnih urah

Ko večkrat slišimo mnogo pikrih na račun žigosnih ur, o katerih so mnenja seveda različna, se že kar v uvodu postavlja vprašanje, ali že sama ura pomeni tudi disciplino? Prav gotovo da ne, saj menim, da je žigosna ura koristna — čeprav tudi nekateri v izmanskem delu menijo povsem obratno.

Brez dvoma je edino pošteno, da delavec dela toliko ur za kolikor je tudi plačan, vendar pa ura resnično nima nobenega pomena, če ob tem nihče ne preverja in ugotavlja, če je delavec tudi prisoten in kaj v svojem delovnem času tudi naredi. Ko smo že večkrat slišali razne govornice, češ, kaj sploh potrebujemo uro, uvedba ure je izraz nezaupanja do ljudi, hkrati pa odsev slabe avtoritete nadrejenih. Svoje delo moramo opraviti, pa če je ura tu ali ne. Ja, koliko ljudi pa bo sedaj še potrebno, da bodo obračunavali kartice ter še in še mnogo takih in podobnih pripomb obstoja.

Tako nekateri. Spet drugi pa zagovarjajo potrebo po uvedbi žigosnih ur. Opaziti pa je zares večjo točnost pri prihajanju delavcev na delo (predvsem izmanskih), čeprav le-ti ne morejo zapustiti delovnega mesta brez zamene na delovnem mestu, spet drugim pa mnogo koristi drseči delovni čas, tako da imajo tudi naše žigosne ure dve strani medalje.

Kot marsikje — je tudi pri vsem tem potreben pošten odnos do dela, večja odgovornost ter zavest, kajti resnica je to, da same ure še zdaleč ne pomenijo tudi discipline na naših delovnih mestih.

Če smo od samega začetka nekako skeptično gledali na te ure in so se znašli v nekaterih obratih tudi taki, ki so jih namerno kvarili, pa smo se nanje le navedli in so postale že delček nas samih s katerimi se zjutraj ali kako drugače srečamo in ob koncu dela tudi poslovimo!

F. MEŠKO

Pri analizi

Občni zbor OOS TOZD predelava aluminija

Občni zbor OOS TOZD predelava aluminija je bil dne 24. januarja 1980 ob 14. uri v prostorih obrata družbene prehrane TGA.

Poročilo o delu osnovne organizacije je podal Alojz Potrč. V začetku svojega poročila je povedal, da se je s formiranjem TOZD predelava aluminija, formirala tudi osnovna organizacija sindikata. Kljub začetnim težavam v preteklem mandatnem obdobju je bilo delo

zadovoljivo opravljeno.

Ostal je le problem, da se večina akcij vodi v okviru IO OOS, medtem ko masa delavcev pri tej aktivnosti ostaja ob strani. Glede samoupravne organiziranosti v TOZD je omenil, da so nekateri delegati v samoupravnih organih in SIS močno angažirani, drugi pa svoje funkcije ne opravljajo dovolj resno. Sodelovanje z DPO v temeljni organizaciji je bilo zelo dobro, saj smo

Po malici

Kaj smo dosegli na področju MID v TGA „Boris Kidrič“ Kidričevo

Iz priloženega diagrama je razvidno, da se število inovacij in s tem tudi število inovatorjev veča, saj je 200 inventivnih predlogov predlagalo 117 inovatorjev.

Če pogledamo dosežene gospodarske koristi v posameznih letih in število predlogov, na katere se ta gospodarska korist nanaša

ugotovimo, da je leto 1979 bolj množično z manjšo gospodarsko koristjo, to pa tudi zaradi tega, ker so v teh podatkih zajeti samo predlogi, za katere so že sklenjene pogodbe. To tudi pomeni, da bomo v letu 1980 korigirali podatke o gospodarski koristji za leto 1979 in leta nazaj, ko bomo še za posamezne inventivne predloge zaključili celoten potek reševanja inv. predlogov.

Prvi pravilnik o tehničnih izboljšavah smo v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo sprejeli že leta 1966, vendar smo evidentirali prvi prijavljeni inventivni predlog šele pet let kasneje.

Sedaj je v veljavi Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za urejanje obveznosti in pravic iz naslova izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov in Organizacijski predpis o množični inventivni dejavnosti.

Pred nami je leto 1980, ki je proglašeno za leto stabilizacije v Jugoslaviji, pred nami je mesec marec, ki je proglašen za mesec inovacij v TGA »Boris Kidrič« in pred nami je tudi 30. marec, ki je v občini Ptuj — Dan inovatorjev. Prav bi bilo, da bi v tem letu uresničili priporočila sindikata o razvijanju in organiziranju MID, saj je v teh priporočilih zapisano, da vsi sprejeti dokumenti v zvezi s problematiko inventivne dejavnosti obvezujejo sindikate, da se vključimo z dodatnimi zadolžitvami v aktiviranje množične inventivne dejavnosti.

Naloga sindikata pri tem je predvsem ustvarjati vzdušje inventivnega delovanja in navajati siehernega, da kritično presoja to, kar že je, pokazati pa mora, kako naj bi bilo. S takim delom trgamo delavca iz okov robotarstva, ker ga silimo k razmišljanju. Zavedati se moramo, da na tem področju tako dolgo ne bomo dosegli pravih rezultatov, dokler ne bo postala inventivna dejavnost normalni razvojni delovni proces in obravnava predlogov delovna dolžnost.

Prav bi bilo, da bi bil letošnji mesec marec še bolj uspešen, kot je bil lanski, ko je bilo v mesecu marcu prijavljenih 28 inventivnih predlogov.

Prav bi bilo, da bi 30. marec — Dan inovatorjev zaključili s posvetovanjem o inventivni dejavnosti, ki bo letos v DO »Olga Meglič« v Dolanah ob 11. uri zaključki, ki bi jih potem vsak pri svojem delu realiziral.

Komisija za inventivno dejavnost v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo je posredovala

Odboru za podeljevanje nagrad in priznanj Raziskovalne skupnosti občine Ptuj sledeče predloge:

- Predlog sinteze zeolita A — avtorja Jožeta Jerovška,
- Uporaba vode iz usmerjevalnice in trafo postaje — avtorja Radenka Salemoviča,
- Merjenje površinskih temperatur na gibljivih in mirujočih jeklenih elementih — avtorja Konrada Rižnerja.

Kolikor bodo imenovani predlogi uspešni pri razpisu, bodo avtorji prejeli 31. marca eno izmed nagrad:

1. nagrada — 5.000,— din,
2. nagrada — 4.000,— din,
3. nagrada — 3.000,— din

ali pa ismeno priznanje Raziskovalne skupnosti občine Ptuj. 31. marca bodo prejeli diplome TGA »Boris Kidrič« Kidričevo za inventivne predloge, ki so jih samoupravni organi potrdili v preteklem letu naslednji avtorji:

ARH Albin, ČERNEZEL Anton, HORVAT Janez, HORVAT Rudi, KMETEC Jože, KLINC Stanko, KODERMAN Jakob, KLAJDERIČ Zvonko, KLAJNŠEK Anton, KUSTEC Ivan, KORPAR Franc, MESARIČ Lovro, MALOVIČ Miro, MENONI Jože, PAL Janko, PERIČ Stevo, POSAVEC Konrad, PREDIKAKA Rastislav, RIŽNER Konrad, SPOLENAK Karl, ŠKRINJAR Herman, VINTER Stanko, VERDENIK Stanko, VRAZ Avgust, ZAJŠEK Janko in ZASPAN Mirko.

Zakaj se ne pridružite tudi vi, saj so lahko tudi vaše zamisli pomembne in se jih splača povedati?

B. P.

Tovariš Anton Černezel dela v TOZD vzdrževanje že 14 let in sta to njegova prva dva prijavljena predloga, ki se uporabljata v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo.

Prvi predlog obravnava nastavitev dodatnega klinastega jermena za pogon merilne dinamice pri visokotlačnih kotlih, s čimer bi si lahko v primeru, da bi se jermen utrgal, posluževalec sam zamenjal jermen in zaradi tega bi odpadla demontaža in ponovna montaža motorja.

V drugem predlogu pa je avtor odpravil napake pri tehtanju anodne mase na ta način, da je znižal cev za odvod vode za 40 cm, ki je delovala kot natega.

Za oba predloga bo avtor prejel po »Samoupravnem sporazumu o inovacijah« — 3.297,— din.

Miro Malovič

Delavski svet TOZD proizvodnja aluminija je 16. 10. 1979 in 21. 12. 1979 potrdil inventivna predloga št. 161 in 162 avtorja Mira Maloviča z naslovoma: »Zamenjava dinamama z alternatorjem za traktorje IMT 540 in za avto TAM 4500, ki vozi a-nodno maso« in »Ključavnica za gretje in pogon motorja na traktorju IMT 540«.

Tovariš Miro Malovič dela v TOZD promet že 9 let in sta to njegova prva dva prijavljena predloga, ki se uporabljata v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo.

Prvi predlog se je realiziral zaradi pogostega polnjenja akumulatorjev in zamenjave le-teh, ker alternatorji bolj polnijo te pri zelo majhnih obratih, kot pa dinamama.

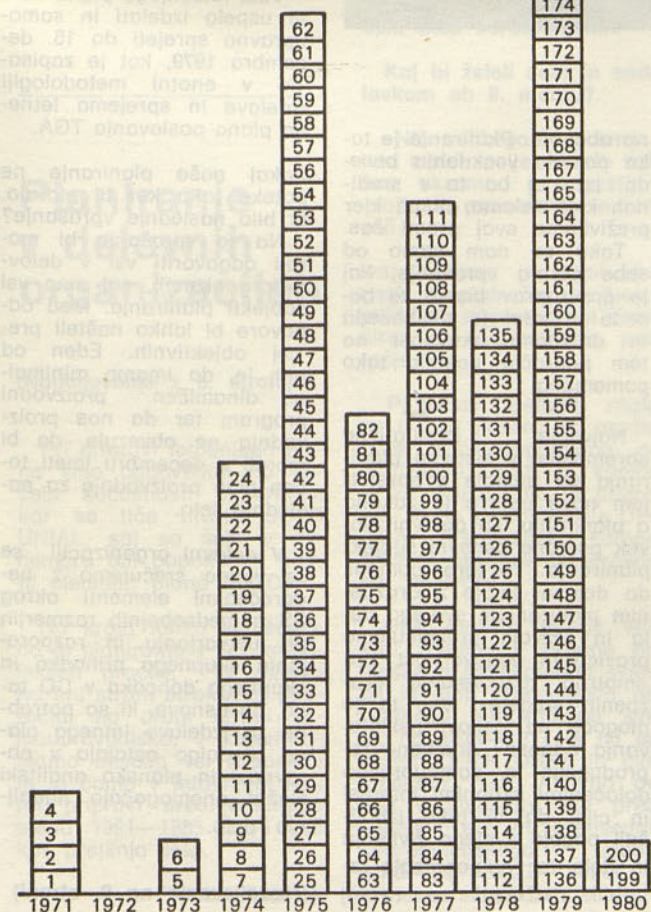
Drugi predlog pa obravnava zamenjavo ključavnice s ključem s ključavnico z izvodom, zaradi pogoste zamenjave ključavnice iz uvoza in izdelave ključev.

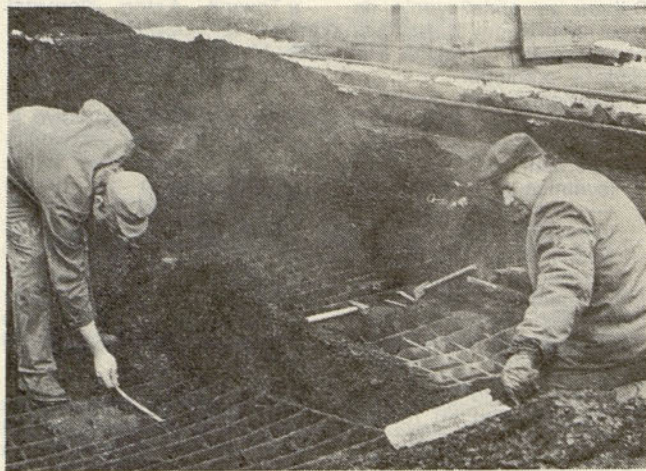
Za oba predloga bo avtor po »Samoupravnem sporazumu o inovacijah« prejel 2.510,50 din.

P. B.

LETO	Gospodarska korist — din	Število predlogov
1974	1.411.571,—	iz 7 predlogov
1975	1.600.070,—	iz 12 predlogov
1976	1.276.188,—	iz 12 predlogov
1977	637.002,—	iz 15 predlogov
1978	1.063.080,—	iz 17 predlogov
1979	900.000,—	iz 24 predlogov

Gibanje števila prijav inventivnih predlogov v obdobju 1971 — 1980

Popravilo

Finančni viri za modernizacijo proizvodnje aluminija v TGA

Tehnološka in tehnična zastarelost, neekonomičnost in kritični pogoji dela neodložno zahtevajo modernizacijo proizvodnje aluminija v TGA. V tej zvezi se načrtuje ena od možnosti ugasnitev zastarele elektrolize A in izgradnjo nove sodobne hale, ki bi dala 51.000 ton aluminija. S tem bi se sedanja proizvodnja 47.000 ton povečala na okrog 78.000 ton. Pričetek fizične gradnje je predviden v letu 1981 in bo trajal do vključno 1983. leta.

Zahtevnost del pri izdelavi investicijske dokumentacije in obsežnost opravil, povezanih z združevanjem sredstev za sonaložbo v investicijski projekt **modernizacija proizvodnje aluminija v TGA**, povzroča določen odmik fizičnega pričetka gradnje. Po grobih izračunih (premik baze cen iz leta 1978/79 na 1979/80) bo znašala nova predračunska vrednost investicije cca 4.050, namesto predvidenih 3.280 mio din. To povzroča problem nezaključene finančne konstrukcije v višini razlike do navedene nove predračunske vrednosti, za kar nimamo ustreznega finančnega vira.

Predvideni znesek sonaložbe skupno 1.650 mio din oziroma v višini 25.984 din na tona aluminija, je pri združevalcih že utrjen in je že razmeroma visok, za to ga v sedanji fazi projekta, ne moremo spreminjati. Po sedanjem predlogu **dogovora o uresničevanju srednjeročnega plana združene LB v letu 1980** pa je v sedanji finančni konstrukciji tudi postala odprta pozicija vzajemnega združevanja, v znesku 500 mio din. Glede na navedeno ugotavljamo, da je nujno potrebno v finančno konstrukcijo te naložbe vključiti tudi tuje finančne vire. Nastaja le vprašanje ali naj bodo to zapadni ali vzhodnoevropski finančni viri.

Ob upoštevanju kriterijev ekonomike naložbe v proizvodnjo primarnega aluminija, odplačilne sposobnosti

in metalne bilance, ugotavljamo, da bi bilo kljub blagovni proti-obvezi v aluminiju in proizvodih predelave aluminija, najprimerneje vključiti v finančno konstrukcijo ponujeni češki kredit v višini cca 54 mio dolarjev, kar znaša cca 990 mio din.

Prednosti tega finančnega vira so naslednje:

1. Ugodna struktura kredita (25 odst. kredita je v USA dolarjih, 35 odst. kredita so surovine in re-promaterial, 40 odst. pa oprema z možnostjo vključevanja jugoslovanskih proizvajalcev opreme v višini 15 odst.)
2. Ugodni so tudi kreditni pogoji (odplačilna doba 14 let, poprečna obrestna mera 5,5 odst., dinamika koriščenja 1980—1983), kar se ujema s predvideno dinamiko realizacije Investicije v TGA.
3. Delež kredita na enoto protiobveze (3750 dolarjev na 1.000 ton izvozne obveznosti v aluminiju in proizvodih predelave) pokriva investicijski vložek na enoto kapacitete v TGA. Blagovna protiobveza od katere je 50 odst. proizvodov visoke stopnje predelave (asortiman Impola, se nanaša le na slabo polovico življenjske dobe te investicije.

Pot

4. SOZD Unial pridobi dohodkovno uspešno in devizno-bilančno zanimivo češko tržišče za proizvodne predelave, katerih vrednost nadanuitetnih dobav, bi bila plačana 30 odst. v konvertibilni valuti. Odpira se tudi možnost oskrbe TGA z nekaterimi zelo iskanimi surovinami, zlasti natrijev lug, ki ga sedaj nabavljamo v glavnem na zapadu.

5. Proti obveznost primarnega metala iz TGA cca 7.200 ton bodo v glavnem predstavljali proizvodi primarne predelave, (al. formati, lita žica in liti trak), kar izboljšuje koriščenje livarniških zmogljivosti v TGA.

V SOZD UNIAL ocenjujejo vključitev češkega kredita v finančno konstrukcijo za to investicijo kot edino realno možnost.

V tem aranžmanu sta soudeležena poleg TGA (45 odst sredstev in dobav) še KAT Titograd (45 odst.) in TLM Šibenik (10 odst.)

Trenutno je v pripravi o-

snovna pogodba med češko stranjo in jugoslovanskimi partnerji. Pogodba mora biti usklajena s politiko republiških izvršnih organov, SI-SEOT in združene ljubljanske banke.

Prav te dni se na navedenih ravneh izvaja usklajevanje določil pogodbe in pripomb nanje. Bojimo se, da bodo naši pogoji navedenih institucij tako ostri, da ne bodo sprejemljivi za ostala jugoslovanska partnerja, lahko pa tudi ne za češko stran. To ima lahko za posledico tudi, da TGA oz. SOZD UNIAL v tem aranžmanu ne bosta mogla sodelovati.

To pa pomeni izpad dela predvidenih sredstev za podražitve, za kar pa ne mi, ne banka ne vidimo možnosti pokritja.

Eno je gotovo, združevalci in temeljne banke teh dodatnih sredstev, potrebnih zaradi omenjenih podražitev investicije in izpada vzajemnega združevanja ne bodo zmogli zagotoviti.

Franc Lukman, mag. ekon.

Elektroliza A

Planiranje v delovnih organizacijah

Dnevno se srečujemo z besedo planiranje, posebno pa še sedaj, ko se pripravljamo na novo srednjeroč-

no obdobje. Planiranje je tako postala vsakdanja beseda, pa naj bo to v sredinah kjer delamo ali pa kjer preživljamo svoj prosti čas.

Tako se nam samo od sebe poraja vprašanje, kaj je pravzaprav bistvo te besede in kdaj je ta beseda in družbena aktivnost na tem področju postala tako pomembna.

Največje kvalitativne spremembe v sistemu planiranja so nastale s sprejetjem nove ustave in zakona o planiranju, ko delovni človek postane osnovni subjekt planiranja. To torej pomeni, da delovni ljudje z družbenim planiranjem svojega dela in razvoja uresničujemo pravico in odgovornost za smotrno razporejanje družbenih sredstev. Vse to je mogoče na osnovi usklajevanja odnosov družbene produkcije s samoupravno določenimi skupnimi interesi in cilji, da bi tako izboljšali pogoje svojega življenja in dela ter najpopolneje izrabili možnosti za razvoj

proizvajalnih sil družbe. Tako delovni ljudje moramo pri planiranju razširjene in družbene produkcije upoštevati poleg delovanja trga in objektivnih ekonomskih zakonitosti tudi svoje različne interese, kakor tudi različne interese delov družbe.

Vse te interese je potrebno selekcionirati, medsebojno usklajevati in jih povezati v skupni interes, hkrati pa odbrati najboljša sredstva, metode in ukrepe za uresničevanje skupno določenih interesov in ciljev.

Iz povedanega je razvidno, da je planiranje široka aktivnost v celotni družbi, prav tako pa v delovni organizaciji, ki mora imeti organizirano planiranje tako, da ostaja v okvirih družbenega planiranja.

Planiranje v delovni organizaciji ni nič drugega kot predvidevanje bodočnosti, to je zavestno določanje in usmerjanje bodočega delovanja, da bi se uresničili poslovni cilji. S planiranjem moramo utrditi najboljše cilje, ki bodo delovni organizaciji omogočili nemoteno rast in razvoj. Vendar pa ravno pri določanju pravega cilja nastajajo težave. Za pravilno določanje je potrebno imeti ogromno informacij v in izven delovne organizacije. Prav hitre in točne informacije so tista gonilna sila, ki daje planiranju njegovo pomembnost in pravočasnost.

Kar se tiče pravočasnosti, se v naši delovni organizaciji glede planiranja ne moremo pohvaliti, saj nam ne uspeva dohitevati rokov, ki so določeni za sprejem posameznih planov.

Tudi letošnjega plana nam ni uspelo izdelati in samoupravno sprejeti do 15. decembra 1979, kot je zapisano v enotni metodologiji izdelave in sprejema letnega plana poslovanja TGA.

Zakaj naše planiranje ne poteka tako kot bi moralo, bi bilo naslednje vprašanje?

Na to vprašanje bi morali odgovoriti vsi v delovni organizaciji, saj smo vsi subjekti planiranja. Med odgovore bi lahko našli precej objektivnih. Eden od njih je, da imamo minimalno dinamičen proizvodni program ter da nas proizvodnja ne obvezuje, da bi morali v decembru imeti točen plan proizvodnje za naslednje leto.

V delovni organizaciji se še vedno srečujemo z nedorečenimi elementi okrog SS o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju in razporejanju skupnega prihodka in skupnega dohodka v DO tako, da osnove, ki so potrebne za izdelavo letnega plana predolgo ostajajo v obnavi in plansko analitski službi onemogočajo nadaljnje delo.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Dobitniki zlatega znaka

Še nekaj dni in praznovali bomo osmi marec, zato ta razgovor začnemo z Vido Resnik, edino žensko, ki je dobila zlati znak TGA. Podelitev zlatega znaka je predlagala komisija za odlikovanja in priznanja TOZD predelava aluminija.

Vida Resnik je vestna delavka, večkrat je bila izvoljena v DS TGA in TOZD ter sodelovala pri raznih komisijah. Zelo aktivna je na področju krvodajalstva. Sodeluje tudi v krajevni skupnosti in vaških odborih.

Srečali sva se na njenem delovnem mestu — v skladišču. Njen delovni dan je skoraj vedno enak, njen svet v tem prostoru so police, polne perila in delovnih oblek, v drugem prostoru pa čevlji, rokavice, lopate in kaj vem kaj vse — skratka stvari, ki jih naši delavci uporabljajo pri delu.

Ste priznanja vesel?

»Seveda sem, še malo si nisem mislila, da bi ga dobila, saj je še veliko takih, ki bi si ga zaslužili.«

Kako dolgo ste že v TGA in kakšna dela vse ste opravljali? Ste z delom zadovoljni?

»Začela sem 1952 leta kot čistilka, potem sem bila nekaj časa kurjač in od 1957 sem tu v skladišču. Z delom moram biti zadovoljna, saj ni možnosti, da bi delala kaj drugega.«

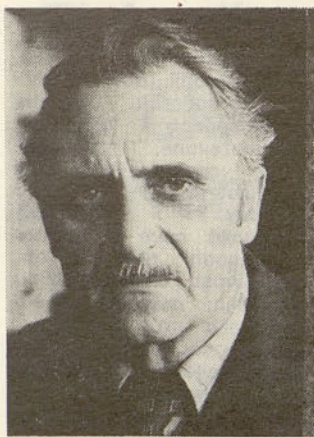
Planiranje v delovnih organizacijah

(Nadaljevanje z 8. strani)

Pri pripravi letošnjega plana smo odpovedali na načelu sočasnosti planiranja, kar se tiče nivoja SOZD UNIAL, saj so šele v decembru bili popolnoma znani elementi plana SOZD.

Na kraju lahko zapišemo, da je planiranje v DO kompleksen proces, ki zajema na eni strani strokovna področja, na drugi strani samoupravljalna, v katerih imamo besedo vsi zaposleni in jo bomo v letošnjem letu pri pripravi srednjeročnega plana 1981—1985 imeli več kot prejšnja leta.

Franc Visenjak

Ivan Mazera

Franc Širec

Kaj je vaše najljubše delo med prostim časom?

»Smejali se boste, če povem! Najrajši imam razna ključavničarska dela. Uživam med »šraufanjem.«

Kaj bi želeli sebi in sodelavkam ob 8. marcu?

»Nič velikega, saj smo v letu stabilizacije. Morda kakšno skromno pogostitev, majhno pozornost in nič več.«

Ivan Mazera je dobil zlati znak za področje družbenopolitičnih dejavnosti in Franc Širec za samoupravno področje.

Podelitev zlatega znaka za Ivana Mazero so predlagale družbenopolitične organizacije DSSS in komisija za odlikovanja in priznanja, ki so jo imenovali DPO TGA, predstavniki samoupravnih organov in strokovnih delavcev.

Ivan Mazera je bil večkrat izvoljen v organe občinskega sindikalnega sveta, bil je član predsedstva občinskega sindikalnega sveta, od 1973—1977 je bil sekretar OOK DSSS in član komiteta TGA. Aktivno deluje v sindikatu kot predsednik TKS in predsednik koordinacijskega odbora sindikata SOZD Unial. V krajevni skupnosti je aktiv-

no vključen v delo samoupravnih organov.

Franca Širca so predlagale DPO TOZD vzdrževanje, samoupravni organi ter vodstvo TOZD vzdrževanje in komisija za odlikovanja in priznanja.

Franc Širec je bil ves čas, odkar je v TGA, družbenopolitično aktiven v delovni organizaciji in izven nje. Večkrat je bil član delavskega sveta, sindikata ter raznih drugih odborov in komisij. Je član ZKS; v Majšperku, kjer živi, je član sveta krajevske skupnosti in raznih komisij.

Obema sem postavila enaka vprašanja, na katera sta odgovorila takole.

Kako dolgo ste že v TGA in kakšna dela vse ste opravljali?

MAZERA: »V TGA sem prišel 1952. leta in sem najprej delal na montaži, za tem nekaj časa v kontroli kvalitete. Šest let sem bil profesionalni sekretar družbenopolitičnih organizacij, potem v planski službi in sedaj v oddelku za obračun osebnih dohodkov. Z delom sem zadovoljen.«

ŠIREC: »V TGA sem prišel 8. aprila 1963 in začel delati kot ključavničar na montaži elektrolize B. Nekaj časa sem delal tudi v strojnem vzdrževanju, 13 let v polnilnici pri popravilu vozil, dve leti sem bil vodja skupine za plamensko varjenje, sedaj pa opravljam dela in naloge vodenje in organiziranje varilskih del. Ob delu sem si pridobil tudi visoko kvalifikacijo in končal delovodsko šolo. Z delom sem zadovoljen.«

Kaj vas moti v naši delovni organizaciji? Kaj bi spremenili, če bi bilo v vaši moči?

MAZERA: »Po decentralizaciji samoupravnih organov so samoupravne in vodilne funkcije prenešene v tozde. Vsako obdobje razvoja naše samouprave zahteva določen čas za odpravo nekaterih motenj, ki so bolj subjektivnega kot objektivnega značaja. Zadeva ne bi bila toliko pomembna, če zaradi takih motenj oziroma stališč ne bi bile v ozadju motnje v proizvodnji in o dnosih med tozdi. Veliko je vprašanj, ki jih ne moremo rešiti zaradi napačnega razumevanja samoupravnih pravic in dolžnosti in razumevanja skupnih interesov vseh zaposlenih v delovni organizaciji (primer regresij). Na vprašanje kaj bi pri tem spremenil, če bi bilo v moji moči, lahko ponovim le to, o čemer sem pravkar govoril. Predvsem bi skušal spremeniti mnenja posameznikov, ki decentralizirani sistem izkoriščajo za osebno afirmacijo največkrat na napačnih osnovah.«

ŠIREC: »Moti me predvsem to, da se preveč tozdovsko obnašamo; morali bi

misлити bolj skupno in se skupnih dogovorov tudi držati. In še to, mogoče bi se dalo to spremeniti. Kadar je neka stvar v razpravi, navadno nimamo pripomb, kadar pa jo hočemo sprejeti ali smo jo celo že sprejeli, takrat pa znamo biti zelo glasni.«

So bili delavci včasih bolj disciplinirani, bolj vestni? Kaj menite o odnosu mladi — starejši v naši delovni organizaciji?

MAZERA: »Mislim, da je bila disciplina včasih bolj prisotna. Takratni akti so nedvoumno in brez kakršnekoli alternative obvezovali slehernega zaposlenega, da je dosledno izvrševal naloge in spoštoval red v delovni organizaciji. Sedaj veljavni samoupravni akti vsebujejo določila, ki temeljijo na zavesti delavca, prav ta pa velikokrat odpove, ko je to najbolj občutljivo.

pozitivno. Kaj bi rekel o odnosu mladi — starejši? Morda mi bodo nekateri zamerili, če bom rekel, da je mladina zelo dobro seznanjena z vsemi pravicami in dolžnostmi, ko pa pride na delovno mesto, se zave-da predvsem pravic, dolžnosti pa večkrat ostanejo starejšim. Prav in dobro je, da so mladi poučeni z vsem, da ne tretajo pred predpostavljenim, kot smo mi včasih, a nekje so meje, ki bi jih morali spoštovati.«

Kaj menite o trenutnem stanju naše tovarne? Bomo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili?

MAZERA: »Fizična zmogljivost instaliranih kapacitet v posameznih obratih je v takšnem stanju, da predvsem v tozdu proizvodnja aluminija, da se vprašanje, če bomo dosegli cilj, ne bi smelo postavljati. Naša trenutna in izredno pomembna

Likanje

V odnosu mladi — starejši ni nobenih spornih vprašanj, čeprav menim, da bi tradicija pripadnosti delovni organizaciji morala biti sprejeta pri mladih delavcih v krajšem času. Mladinska organizacija v naši DO bi morala temu posvetiti več časa. Sicer pe sem prepričan, da so se mlajši delavci zmožni enakovredno kot starejši, vključevati v naloge.«

ŠIDEC: »Včasih smo imeli večji interes do dela. Življenje je bilo drugačno: današnji hitri tempo je spremenil tudi odnos do dela.

Ni takšne zavesti, takšne odgovornosti. Veliko bi se dalo popraviti, če bi nagrajevali po delu, da bi vsak čutil in videl, da dobi res tisto kar si je zaslužil. Potem bi verjetno spremenili odnos do dela in tudi do družbene lastnine. Mislim, da smo veliko storili z žigosanimi urami in premakljivim delovnim časom, ki se ga koristno poslužujemo in to je

naloga je, da usmerimo vse aktivnosti v realizacijo že prej sprejetih zadolžitve. Zavedati se moramo, da je realizacija ciljev gradnje novih kapacitet naša skupna naloga in da je potrebno v tem smislu aktivirati vso samoupravno in družbenopolitično strukturo, ne glede na to, da gre za obširna dela v tozdu proizvodnja aluminija. Nujno potrebno pa je takoj rešiti problematiko, ki je prisotna zaradi manjkajočih kadrov — nosilcev nalog v rekonstrukciji in pripravljavnih delih.«

ŠIREC: »Mislim, da moramo to doseči. Tako kot je zdaj, ne more biti več dolgo. Modernizacija je naša edina rešitev, zato moramo verjeti v to in se potruditi.«

(Nadaljevanje na 10. strani)

Program Združenih narodov za človekovo okolje v aluminijški industriji

V času 23. in 24. novembra 1979 sem v Parizu na zahtevo zveznega komiteja za energetiko in industrijo zastopal Jugoslavijo na drugi konferenci Konzultativnega Komiteja UNEP-a za aluminij (UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAMME). Član jugoslovanske delegacije je bila tudi Darinka Radulović iz TLM Šibenik.

Prisotnih je bilo 18 delegacij iz vseh pomembnejših držav proizvajalk aluminija (razen SSSR, Kanade in Nemčije), ter 6 znanstvenih institucij. Med udeleženci je bil en minister ter 7 doktorjev znanosti, specialistov ne samo na področju zaščite (ekologije), ampak tudi za ostala tehnološka in ekonomska vprašanja v aluminijški industriji.

Druga konferenca je nadaljevanje prve in je organizirana z namenom, da v okviru programa Združenih narodov za zaščito okolja pripravi strokovne dokumente, ki bi bili sprejemljivi za vse države sveta. Posebej je pomembna za države v razvoju, da lahko na osnovi dobljenih informacij preprečijo prenos zastarelih (umazanih) tehnologij iz razvitih držav ter tudi lahko izboljšajo stanje v lastni aluminijški industriji. Posvetovanje se je odvijalo v moderni dvorani Svetovne banke v poslovni četrti Pariza. Vsaka delegacija je imela predviden prostor ob okrogli mizi in je tehnična opremljenost bila izpopolnjena do zadnjih potankosti, kar je omogočilo nemoteno komuniciranje (sinhroni prevodi).

POTEK KONFERENCE

Obilo dela in dobra organizacija sta narekovala, da dvorano ob popolni udeležbi, nismo zapuščali do pozno zvečer. Tudi ob redkih odmorih smo nadaljevali diskusijo, kar pove o zagnanosti vseh in želji, da se posamezne probleme razčisti. Omeniti je potrebno nadvsem koristne osebne kontakte s predstavniki različnih firm in institucij. Za nas so posebej bile pomembne informacije Pechineya, Alcoa, Alusuisse, WHO, UNIDO itd., ki so ali bodo prisotni pri razvoju aluminijške industrije Jugoslavije. Delegacije so bile obvezne sodelovati pri vsaki pomembnejši razpravi, posebej pri verificiranju končnih zaključkov, kar je ustvarilo zelo živahno delovno atmosfero.

Na dnevnem redu so bile naslednje teme:
— razprava o »Tehničnem pregledu stanja v aluminijški industriji z aspekta

Okolje TGA Kidričevo — dreve se suši.

Foto: Srdan Mohorič

Bori so najbolj občutljivi na fluor.

Foto: Srdan Mohorič

zaščite»,
— sprejemanje zaključkov iz »Tehničnega pregleda»,
— prikaz doseganje aktivnosti delegatov,
— priprava programa za seminar o problemih zaščite pri proizvodnji boksita in glinice,
— poročilo sekretariata o tekočih aktivnostih UNEP-a,
— praktični nasveti posameznih delegatov iz lastne prakse pri izboljšavi obstoječega stanja in — razno.

Osrednja tema tokratnega srečanja je bila obravnava predloženega dokumenta »TEHNIČNI PRIKAZ STANJA V ALUMINIJSKI INDUSTRIJI Z ASPEKTA ZAŠČITE«, ki vključno s pripombami

šteje okrog 300 tipkanih strani. Pripravljen je na zelo visoki strokovni ravni, zajema vse pomembnejše podatke in študije na tem področju, kar je bilo doslej marsikomu nedosegljivo. Pripombe jugoslovanske delegacije so se nanašale na postopek nevtralizacije fluoridov z morsko vodo, na čiščenje SO₂, na vprašanje uporabe sekundarnega sistema čiščenja plinov (zapiranje celotne elektrolitske dvorane in čiščenje plinov na strehi) ter na določanje emisijskih količin fluorja v odvisnosti od kapacitete proizvedenega aluminija. Popravljeno dokončno gradivo bo izšlo v obliki knjige.

Navedel bom nekaj krajših izvlečkov iz celotne diskusije:

RAZVOJ TEHNOLOGIJE IN MEDNARODNO SODELOVANJE

Naša delegacija se je posebej zavzela za uporabo sodobne znanosti in čiste tehnologije tam, kjer je to mogoče. V zvezi s tem smo v uradnem stališču posebej poudarili:

- izključitev Söderbergove tehnologije iz razvojnega programa aluminijške industrije Jugoslavije,
- postopno prenehanje obratovanja obstoječih Sö-

- derbergovih elektroliz, najpozneje do leta 1985,
- pri gradnji novih elektroliz uporabiti zaprte, predpečene sredinsko posluževane, računalniško vodene elektrolitske celice in suho čiščenje plinov,
- lokacijo nove elektrolize prilagoditi pogojem občutljivosti okolja (bližina naselja, mikroklima, vegetacija itd.)
- prilagoditi norme koncentracije in količin za vse specifične polutante in določiti enotne postopke merjenja.

To stališče (ki ga skušamo uresničiti preko sekcije za zaščito okolja) se ujema z modernim trendom razvoja aluminijške industrije v svetu. Razlika je le v tem da se v gospodarsko razvitih državah dejansko pristopa realizaciji postavljenih ciljev (čeprav bolj z gospodarskim dobičkom kot s temeljnim uravnavanjem odnosov v družbi), dočim se pri nas zadovoljujemo s formalnimi, načelnimi rešitvami. Zavedamo se (ker tudi ni raziskovalnega dela na tem področju), da moramo iskati perspektivo našega razvoja, kakor tudi ostalih nerazvitih držav v čim boljšem sodelovanju z razvitimi.

Na tej konferenci je bila vidna vloga UNEP-a kot koordinatorja med državami. Direktor oddelka za industrijo in zaščito okolja Dominique Larre je posebej poudarjal neodvisnost odločanja in upoštevanja specifičnosti vsake države pri izdelavi razvojnih programov. Vprašanje je ali je to v sedanji fazi (ko so razlike prevelike) realno pričakovati, tudi zaradi močnega vpliva posameznih firm, ki ne odstopajo od svojih rešitev. Vsaka firma ima različen pristop rešitvi proble-

mov zaščite, kakor s tehnične tako tudi s humanitarne plati.

Drugi problem je različnost dosedanjega razvoja v posameznih državah. Tam kjer imajo velike kapacitete Söderbergovih elektroliz skušamo tudi nadaljevati eksploatacijo (v kolikor je to ekonomsko upravičeno), kljub velikim investicijam za zbiranje in čiščenje plinov. V nekaterih Söderbergovih elektrolizah v ZDA (Anaconda, Oregon, Missisipi), Japonski in Norveški, so se pred leti odločili za uvedbo Sumitomo tehnologije zaradi izboljšave delovnih pogojev in varstva okolja. Kaj več o doseženih rezultatih niso povedali (dosežena emisija fluorja 1,9 kgF/t Al), neuradno sem zvedel, da niso takšni kot Japonci navajajo (verjetno nihče ne doseže japonsko disciplinodela). Znana in zelo draga rekonstrukcija sistema zbiranja plinov v Franciji (Saint Jean de Maurion) ni uspela.

Pokritje VSS celic je prineslo velike težave na anodah, spremenjeno toplotno razmerje elektrolitske celice itd., zaradi česar jo opuščajo.

Sama tehnika čiščenja plinov je direktno odvisna od tipa celic in konstrukcije elektrolize. Mokri postopek izginja (razen sekundarnega čiščenja plinov) skupaj s Söderbergovo tehnologijo, čeprav so nekateri vgradili suho čiščenje plinov pri VSS elektrolizah z uporabo posebnih elektrofiltriv.

(Nadaljevanje na 11. strani)

Dobitniki zlatega znaka

(Nadaljevanje z 9. strani)

Tovariš MAZERA, bili ste predsednik tovarniške konference sindikata. Kako ocenjujete to mandatno dobo?

»Funkcijo predsednika TKS sem prevzel v obdobju, ko je bilo nujno rešiti nekatere zadeve, ki so zadevale v enotnost stališč v DO. To je bilo obdobje uveljavljanja in prenosa kompetenc v tozde tako po samoupravni kot tudi družbenopolitični liniji. Kljub naporom in prizadevnosti izvršnega odbora TKS se nekateri dogovori niso izpolnjevali, ne v obsegu, pa tudi ne kvaliteto. Mislim, da je to vzrok, da so nekatera vprašanja, ki terjajo še večjo aktivnost kot doslej.

Posebno zadovoljen pa sem, da je v SOZD dosežen viden napredek, in da samoupravni organi v obeh delovnih organizacijah lahko angažirajo pri reševanju vprašanj, ki izhajajo iz sporazuma o združitvi dela in sredstev in da je subjektivni vpliv pri odpravi nekaterih težav minimalen. Prepričan sem, da bo novi izvršni odbor TKS skupno z družbenopolitičnimi organizacijami v obeh DO lahko uspešno reševal morebitne težave.»

Tovariš ŠIREC, bili ste predsednik delavskega sveta TGA. Kako bi ocenili dveletni mandat?

»Ta funkcija mi je naložila dodatne dolžnosti, saj

sem moral biti na tekočem z vsemi dogajanjmi, sodelovati na raznih odborih, biti na sejah in seveda skrbeti, da so bili sklepi DS TGA dobro pripravljene. Mislim, da smo z delegati kar dobro opravili svoje delo (mimogrede podatek, da so bile vse seje, razen ene, sklepčne). Delegati so imeli vedno dovolj tehtne predloge, vedno smo tudi še tako vročim temam našli pravo rešitev. Skratka, vse kar smo sprejeli ali uskladili, je bilo sprejeto tudi med delavci naše DO. Zelo nam je bila v pomoč samoupravna delavska kontrola, ki je vedno posredovala dobre rešitve, kar pa za tozde ne bi mogel reči.

V. P.

Program Združenih narodov za človekovo okolje v aluminijški industriji

(Nadaljevanje z 10. strani)

ZDRAVSTVENA PROBLEMATIKA

Ob tem srečanju je zdravstvena problematika zavzela vidno mesto. Najpomembnejša razprava se je odvijala okrog vpliva katranskih hlapov (hidrokarboni), prahu, fluoridov, magnetizma, ropota itd. Razen predstavnika svetovne zdravstvene organizacije (WHO) nihče drug ni upal trditi da hidrokarboni ustvarjajo karcinogeno tkiva v človeškem organizmu. Dokazi za to so bolj statistično podani, kot epidemiološko potrjeni, zaradi česar je zaključeno, da se morajo v tej smeri raziskave še nadaljevati.

O vplivu fluorja je skoraj vse znano, obstajajo še različni normativni koncentracije in postopka ugotavljanja prisotnosti F.

Ropot je odvisen od nivoja mehanizacije, naj ne preseže 85dB v 8 urah. Konstrukcija novih elektroliz (lega in velikost celic) mora biti izvedena tako, da magnetizem ne preseže 200–2000 gausov za daljšo ekspozicijo

(odvisno če je izpostavljena glava ali ekstremiteti), oziroma do 20.000 gausov pri nekaj minutni ekspoziciji.

Temperatura ob elektrolitskih celicah naj ne preseže 25–32° C.

PORABA ENERGIJE — NOVI PROCESI

Povdarjeno je, da moderna dobro vodena elektroliza lahko reducira porabo električne energije na 13 kWh/kg Al. Izboljšava je možna na račun boljše topnosti glinice in z vzdrževanjem konstantne koncentracije. Razen tega se vložena energija lahko zmanjša z ponovno uporabo odpadnega aluminija. V ZDA že sedaj reciklirajo več kot 25 odst. aluminijških konzerv.

Veliko se pričakuje od novih postopkov pridobivanja aluminija. V ZDA intenzivno preizkušajo KLORIDNI proces, ki naj bi popolnoma odpravil problem fluoridov, poraba električne energije bo okrog 11 kWh/kg Al. Predvideva se da ta proces še ne bo v splošni uporabi v naslednji dekadi.

ZAKLJUČEK

Menim da je konferenca uspela, ker so obravnavani aktualni problemi, ki so enako pomembni za vse države sveta.

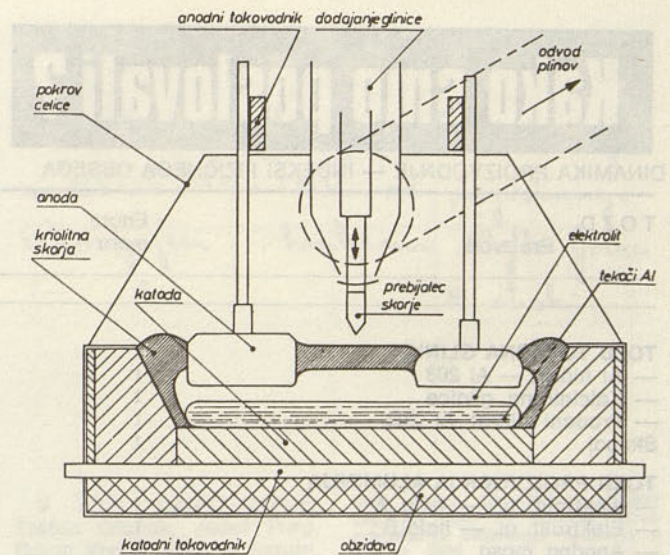
Kaže da v svetovnih razmerah obstajajo prevelike razlike, tako da bo tehnološka odvisnost še dolgo prisotna.

Področje zaščite in humanizacije dela postaja vse bolj pomembno in ga ni možno ločiti (kot se to pri nas dogaja) od celotne tehnološke in ekonomske problematike v aluminijški industriji. Danes je najmanjši problem izdelati učinkovite filtre.

Popolnoma jasno je nakazan moderni trend razvoja al. ind. in je od posameznih držav odvisno kolikšna odstopanja si lahko dovolijo.

Za Jugoslavijo lahko rečem, da se pri nekaterih primerih obstoječe stanje zaščite celo slabša (TLM Šibenik, TGA Kidričevo) ter da pri realizaciji ekoloških ukrepov zaostajamo za političnimi dosežki in splošno družbeno dinamiko.

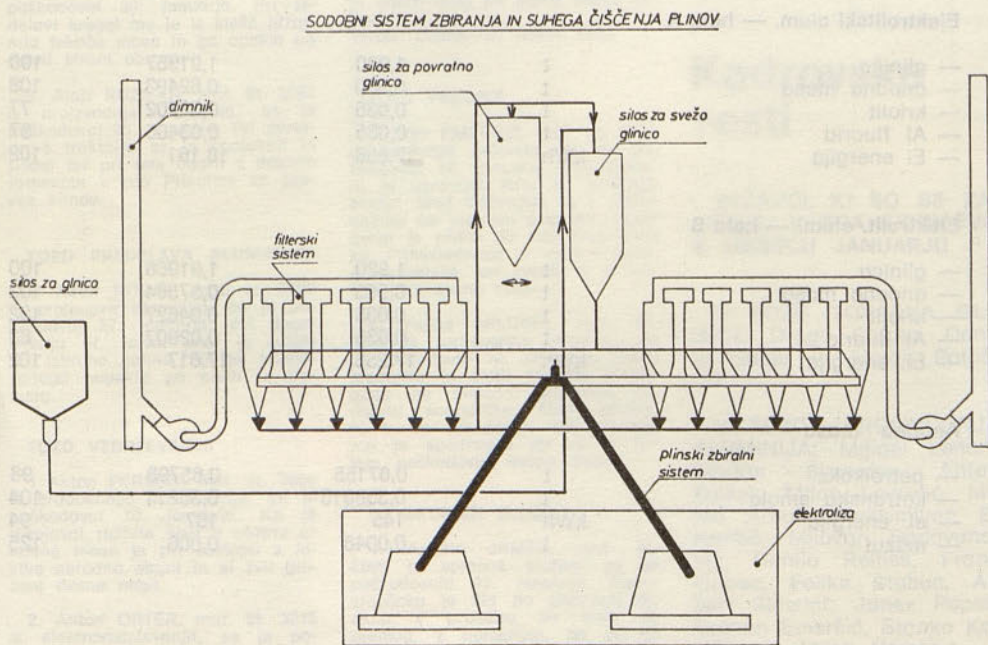
IVO Ercegović

SODOBNA ELEKTROLITSKA CELICA S PREDPEČENO ANODO, ZAPRTA, SREDINSKO POSLUŽEVANA IN RAČUNALNIŠKO VODENA

Phalna masa

SODOBNI SISTEM ZBIRANJA IN SUHEGA ČIŠČENJA PLINOV

Ponovno obvestilo

Člane delovne organizacije ponovno obveščamo, da smo z Zavarovalno skupnostjo »Triglav«, podružnica Maribor, sklenili novo pogoje za kolektivno nezgodno zavarovanje, po kateri bi individualno plačevali mesečno 12,40 din v slučaju poškodbe izven tovarne, namesto 10 din do sedaj.

Nekateri delavci prihajajo v SVD službo z namenom, da prijavijo poškodbo, ki se jim je pripetila doma, zaradi nadomestila iz naslova sklenjene pogodbe. SVD služba pa prijave oz. zapisnika ne more poslati na zavarovalnico, ker niso dali pristanka za odtegotanje v višini zneska 12,40 din.

Vse tiste, ki tega pristanka še niso podpisali, želijo pa se zavarovati v slučaju nezgodnega primera izven tovarne (doma), prosimo, da to store v Službi za varstvo pri delu.

Istočasno obveščamo, da so posamezniki dolžni sami plačevati premijo, kadar so v daljšem bolniškem staležu, t. j. nad 30 dni, kolikor ni dana možnost, da se jim ta znesek redno odteguje pri obračunu osebnega dohodka. O plačilu so dolžni obvestiti Službo varstva pri delu.

Služba varstva pri delu

Misli

Če je kdo pameten, spoznamo to mnogo bolje iz njegovih vprašanj kot iz odgovorov.

De LEVIS

Najbolj učeni ljudje, niso tudi najpametnejši.
CHAUCER

Kako smo poslovali?

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu januarju 1980. Kolona indeks v tabeli I prikazuje odnos dosežene proizvodnje tekočega leta v primerjavi s proizvodnjo z istim mesecem preteklega leta in odnos dosežene proizvodnje na osnutek predloga letnega plana poslovanja — 1980.

I. DINAMIKA PROIZVODNJE — INDEKSI FIZIČNEGA OBSEGA

TOZD Proizvod	Enota mere	Osnutek predloga plana 1980	Doseženo		Indeks	
			1979	1980	1980/1979	1980
			januar	januar	5 : 4	5 : 3
1	2	3	4	5	6	7
TOZD TOVARNA GLINICE						
— Al hidrat — Al 203	t	10.540	10.166	8.855	87	84
— Kalcinirana glinice	t	9.114	8.722	9.194	105	101
— Prodani hidrat Al 203	t	1.100	777	447	58	41
Skupaj	t	10.214	9.499	9.641	102	94
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA						
— elektrolit. al. — hala A	t	1.711	1.759	1.689	96	99
— Elektrolit. al. — hala B	t	2.117	2.127	2.131	100	101
— Anodna masa	t	2.188	2.435	2.258	93	103
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA						
— E aluminij	t	280	264	—	—	—
— Al formati	t	1.683	1.745	2.165	124	129
Zlitine: — gnetne	t	628	1.641	1.424	87	118
— livarske	t	1.211	291	425	146	68
Predzlitine: — last. poraba	t	70	40	76	190	107
— prodaja	t	10	—	9	—	90
Drogi za kline	t	9	18	7	38	78
Stikala	t	0,495	—	—	—	—
Livarna skupaj	t	3.891	3.999	4.106	103	106
Alum. iz pretaplj. za tuje	t	127	25	—	—	—

TOZD tovarna glinice

V mesecu januarju smo proizvedli 8.855 ton Al hidrata — Al203, kar je za 1.685 ton manj kot je osnutek predloga plana (indeks 84) in za 1.311 ton manj kot isti mesec preteklega leta (indeks 87).

Proizvodnja kalcinirane glinice in prodanega hidrata Al203 je prav tako v primerjavi na osnutek predloga plana manjša za 573 ton (indeks 94).

Proizvedeno same kalcinirane glinice je v mesecu januarju 80 ton oz. 1 odst. več od planirane, prodaja hidrata pa je odvisna od

dinamike prodaje na domače ali tuje tržišče in je bila v januarju dosežena le z indeksom 41 odst.

Iz tabele II je razvidno, da pri proizvodnji hidrata Al203 je manjša poraba boksita (indeks 99) in NaOH 100 odst. (indeks 41), preokrajšave oz. odstopanja pa so pri porabi el. energije (indeks 116) in hidriranem apnu (indeks 152). Ravno tako so preseženi normativi pri proizvodnji kalcinirane glinice in to pri porabi tekočega goriva — mazut (indeks 104) in el. energiji (indeks 123).

TOZD proizvodnja aluminija

Proizvodnja elektrolitskega aluminija je v primerjavi z osnutkom predloga plana v mesecu januarju manjša v obeh elektrolizah za 8 ton, v primerjavi s preteklim letom pa za 66 ton (indeks 98). V obeh primerjavah vpliva na negativen rezultat proizvodnje elektrolitskega aluminija v hali A.

V mesecu januarju je poraba surovin večja od osnutka predloga plana v hali A pri anodni masi (indeks 108) in el. energiji za 2 odst., čeprav je bila proizvodnja v hali A nižja za 22 ton od predvidene z osnutkom za mesec januar. Prav tako so doseženi normativi višji od načrtovanih pri proizvodnji elektrolitskega alu-

minija v hali B in sicer: anodni masi (indeks 102), kriolitu (indeks 132) in el. energiji (indeks 102).

Proizvodnja anodne mase je v primerjavi z osnutkom predloga plana v mesecu januarju večja za 70 ton (indeks 103), v primerjavi s proizvodnjo z istim mesecem preteklega leta pa za 177 ton nižja (indeks 93).

Doseženi normativi porabe surovin so bili v januarju nižji od predvidenih pri petrolkoku (indeks 98) in el. energiji (indeks 94). Nekoliko višja od osnutka pa je poraba katranske smole (indeks 104) in tekočega goriva — mazut (indeks 125).

TOZD predelava aluminija

V livarni je bilo v mesecu januarju proizvedeno 4.106 ton različnih livarniških proizvodov, kar je za 215 ton več oz. 6 odst. od osnutka predloga plana za leto 1980. Tudi primerjava z istim ča-

som preteklega leta kaže pozitiven rezultat pri livarniških proizvodih — 107 ton oz. 3 odst.

Gradivo pripravila:
Irena Draškovič

II. PREGLED PORABLJENIH NAJVAŽNEJŠIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA

Proizvod	Surovina	Enota mere	Osnutek predloga plana 1980	Doseženo	Indeks
				januar	4 : 3
1	2	3	4	5	

TOZD TOVARNA GLINICE

Al hidrat — Al 203

— boksit	t	*2,609	2,583	99
— NaOH — 100 %	t	*0,09205	0,03795	41
— el. energija	kWh	317,117	366,287	116
— apno	t	0,04367	0,06650	152

Kalcinirana glinica

— tekoče gorivo — mazut	t	0,12019	0,12534	104
— Al fluorid	t	0,00026	0,00026	100
— El. energija	kWh	26,81205	33,0711	123

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

Elektrolitski alum. — hala A

— glinica	t	1,920	1,91957	100
— anodna masa	t	0,580	0,62493	108
— kriolit	t	0,035	0,02702	77
— Al fluorid	t	0,035	0,03405	97
— El. energija	kWh	17,856	18,161	102

Elektrolit. alum. — hala B

— glinica	t	1,920	1,91966	100
— anodna masa	t	0,565	0,57564	102
— kriolit	t	0,035	0,04627	132
— Al fluorid	t	0,035	0,02907	83
— El. energija	kWh	17,255	17,617	102

Anodna masa

— petrolkoks	t	0,67155	0,65798	98
— katranska smola	t	0,338015	0,35211	104
— el. energija	kWh	145	137	94
— mazut	t	0,0048	0,006	125

* programiran normativ

Nezgode v mesecu januarju 1980

	na delu	na poti	skupaj
TOZD proizvodnja aluminija	5	—	5
TOZD predelava aluminija	1	—	1
TOZD vzdrževanje	6	—	6
TOZD glinica	2	—	2
TOZD promet	2	—	2
DS SS	2	—	2
Skupaj:	18	—	18

VZROKI:

cev za črpanje, kladivo, vroča talina, prikolica, neravna tla, drobec prahu, vilicar, krožna žaga, skobelnik, lužna tekočina, jekleni drog, stroj za pluzenje, železniški vagon, premog in vroča voda.

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

1. Franc RODOŠEK, mat. št. 5118 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 25. januarja. Ponesrečenec sodeluje v skupini za črpanje tekočega aluminija oz. kriolit. Kritičnega dne je s sodelavci črpal talino (kriolit) za štart nove celice. Nenadoma je prišlo do eksplozije črpalne cevi in jo je razneslo, pri čemer je ponesrečeni utrpel opekline po obrazu in rokah. Vzrok eksplozije: hladna oz. vlažna cev za črpanje.

2. Janez LOŠTREK, mat. št. 2745 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 25. januarja. Ponesrečenec sodeluje v skupini za črpanje tekočega aluminija oz. kriolit. Kritičnega dne je s sodelavci črpal talino (kriolit) za štart nove celice. Nenadoma je prišlo do eksplozije črpalne cevi in jo je razneslo, pri čemer je ponesrečeni utrpel opekline po obrazu in očeh. Vzrok eksplozije: hladna oz. vlažna cev za črpanje.

3. Janez BEZJAK, mat. št. 3018 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 28. januarja. Ponesrečeni opravlja delo klirarja oz. pulilca klinov. Pri izbijanju zagode na anodnem klinu na celici 417, se je udaril s kladivom po čelu. Ponesrečencu je bila nudena v obratni ambulanti prva pomoč in je poslan v bolnico.

4. Franc MUNDA, mat. št. 3333 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 30. januarja. Pri izdelavi krogel mu je iz klešč brizgnila tekoča masa in ga opekla po desni strani obraza.

5. Alojz ROŽMAN, mat. št. 3361 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 25. januarja. Pri sestopu s traktorja se je spotaknil in padel ter pri tem udaril z desnim ramenom v rob Prikolice za prevoz klinov.

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

1. Adolf NOVAK, mat. št. 3122 iz predelave aluminija, se je poškodoval 27. januarja. Pri degaziranju 6t. južne peči je prišlo do izbruha taline ter je imenovane gopeklo po prsih in trebuhu.

TOZD VZDRŽEVANJE

1. Anton PERŠUH, mat. št. 3806 iz gradbenega vzdrževanja, se je poškodoval 10. januarja. Ko je menjaval razbite šipe v obratu a-nodne mase je pri sestopu z lestve nerodno stopil in si zvil gleženjsko desno nogo.

2. Anton ORTER, mat. št. 3215 iz elektrovzdrževanja, se je poškodoval 9. januarja. Na poti iz

nilo, nakar je padla in si poškodovala desno nogo v kolenu.

2. Silva BEDNJIČKI, mat. št. 3897 iz obrata družbene prehrane, se je poškodovala 29. januarja. Ponesrečenka se je v kuhinji srečevala s sodelavko, ki je nesla v posodi vročo vodo. Pri srečanju sta trčili, pri čemer se je vroča voda polila po ponesrečenki ter ji opekla desno roko — podlaket in nadlaket.

Majda Lampret

kalcinacije II. v elektro delavnico mu je padel drobec prahu v desno oko.

3. Franc ŠIREC, mat. št. 3834 iz strojnega vzdrževanja, se je poškodoval 15. januarja. Pri menjavi številke v kladivu mu je kladivo zdrsnilo in ga udarilo po kalcu in sredincu leve roke.

4. Franc JAKOLIČ, mat. št. 2958 iz strojnega vzdrževanja, se je poškodoval 30. januarja. Pri pregledu del na el. peči je ponesrečeni stal ob parkiranem vilicarju. V tem času je vstopil voznik vilicarja, ne da bi ga ponesrečeni opazil in zapeljal nazaj. Pri tem je z zadnjim levim kolesom zapeljal na ponesrečenčovo levo nogo.

5. Janez BEZJAK, mat. št. 5041 iz gradbenega vzdrževanja, se je poškodoval 31. januarja. Pri zagajanju letav ga je kos lesa udaril po zapetju desne roke. Utrpel je manjšo vrezino.

6. Janez MLAKER, mat. št. 5067 iz gradbenega vzdrževanja, se je poškodoval 28. januarja. Pri ročnem skoblanju si je poškodoval mezinček desne roke. Utrpel je manjšo odrgrino.

TOZD GLINICA

1. Janez MIHELIČ, mat. št. 873 iz glinice — beli del, se je poškodoval 16. januarja. Ponesrečeni je čistil C 6 dekompozer. Ko je končal z delom si je z roko, na kateri je imel zaščitno rokavico snel očala. Pri tem mu je od rokavice padel drobec lužnatega hidrata v levo oko.

2. Jože DIKAVČIČ, mat. št. 2957 iz glinice — kotlarna, se je poškodoval 29. januarja. Pri zastavljanju vagona za pepel, ga je udaril drog po palcu desne roke. Vzrok: nepravilen način dela.

TOZD PROMET

1. Ivan EMERŠIČ, mat. št. 4712 iz cestnega prometa, se je poškodoval 16. januarja. Ponesrečeni je upravljal stroj za pluzenje snega. Med čiščenjem je z desko nalletel ob stabilen predmet, vsled česar je prišlo do silovitega sunka. Ponesrečenca je vrglo v kabini s sedeža, pri čemer si je poškodoval desno nogo.

2. Feliks MILOŠIČ, mat. št. 4961 iz transportne skupine, se je poškodoval 19. januarja. Ponesrečenec je čistil tovorne E vagon na deponiji premoga pri obratu energetike. Med vstopanjem na poledeneli del stopnic mu je spodrsnilo ter si je pri tem poškodoval desno nogo.

DS SKUPNIH SLUŽB

1. Angela JAMER, mat. št. 2899 iz splošne službe, se je poškodovala 17. januarja. Ponesrečenka je šla po premogu do okna v prostoru za drva in premog, z namenom, da bi ga zaprla. Med hojo ji je spodrs-

Naši petdeset- letniki

V mesecu februarju sta se z Abrahamom srečala dva naša delavca.

Franc KIRBIŠ, ki je zaposlen v TOZD proizvodnja aluminija, kot posluževalec elektrolitskih peči. V TGA je od 23. 4. 1959.

Doroteja HORVAT je čistilka poslovnih prostorov v TOZD vzdrževanje. V TGA dela od 11. 3. 1964.

Jože ZAJC pa je 20. februarja praznoval šestdesetletnico. Zaposlen je v TOZD promet, kjer upravlja vozila za potrebe družbene prehrane.

Vsem iskreno čestitamo in želimo še veliko srečnih dni pri delu in v družinskem krogu.

Kadrovske vesti

DELAVCI, KI SO SE ZAPOSLILI V TGA KIDRIČEVO V MESECU JANUARJU

V TOZD TOVARNA GLINICE: Drago Cafuta, Danilo Satler in Majda Potočnik

V TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA: Mihael Lenart, Marjan Šimenko, Anton Zajšek, Milan Lovrenc, Milan Arnuš, Maksimiljan Emeršič, Milovan Radovanović, Danilo Reihss, Franc Gobec, Feliks Štabuc, Albert Skledar, Janez Papež, Branko Emeršič, Stanko Korošec in Milan Nemeč

Sponzorovane!

Za sprejeto pomoč v denarju v težkih trenutkih se najiskreneje zahvaljujem kvalezmu Štefka Golob z otoki

V TOZD VZDRŽEVANJE: Štefan Gluhak, Jožef Purg, Bojan Verlak, Branko Škrabl, Milan Krušič, Anton Brglez in Zdenko Gajzer

V DS SKUPNIH SLUŽB: Marija Kosec, Stanislav Jakomini in Janja Ambrožič

IZ JLA SO SE VRNILI: ing. Anton Frelih, ing. Stanislav Šegula, Alojz Gajzer, Alojz Zorec in Samo Drnovšek

V TOZD LIVARNA TRBOVLJE: Ljubica Dakič, Halit Leniči in Nenad Stojanovič.

DELAVCI, KI SO ZAPUSTILI DELOVNO ORGANIZACIJO V MESECU JANUARJU 1980

IZ TOZD VZDRŽEVANJE: Stanko Skledar

IZ TOZD KONTROLA KVALITETE: Slekovec-Golob Metka, dipl. ing.

IZ DS SKUPNIH SLUŽB: Milan Krajnik, dipl. oec., Ivo Ozimek in Viktorija Radulovič

V JLA: Djemal Karasuljič

UPOKOJENI:

Jože Vidovič iz TOZD Tovarna glinice

Franc Auer, dipl. ing. iz delovne skupnosti Skupnih služb

dela, od 26. 12. 1979 ni prihajal več na delo — izrečen ukrep prenehanja delovnega razmerja s 26. 12. 1979.

3. Jože Caf, mat. št. 2644 TOZD proizvodnja, dne 6. 4. 1979 odnesel iz OD uporabno kolo za traktorsko prikolico, last TOZD proizvodnja aluminija, tri šivne cevi, jekleno pločevino in neuporabno vlečno kljuko za traktorsko prikolico v zamenjavo pa je od doma prinesel neuporabno kolo za traktorsko prikolico — izrečen ukrep prenehanje delovnega razmerja v TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA — pogojno za dobo enega leta.

4. Miran Cafuta, mat. št. 4906 TOZD proizvodnja, dne 6. in 7. 3. 1979 izostal z dela — izrečen javni opomin.

5. Ivan Šerot, mat. št. 1172 TOZD proizvodnja, dne 25. 9. 1979 prišel na delo v nočno izmeno ob 22. uri v vinjenem stanju, zaradi tega je tudi odšel domov — izrečen javni opomin.

6. Ivan Fekonja, mat. št. 4982 TOZD proizvodnja, dne 7. 9. 1979 izostal z dela oz. ni prišel na delo — izrečen javni opomin.

Za tajništvo disc. komisije

Anica Šalamun

Popravek plana razporeditve delovnega časa v letu 1980

Pri tiskanju plana razporeditve delovnega časa v letu 1980 je prišlo do neljube napake. Tako je nastala napaka v času od 5. marca do 14. marca pri razporeditvi delovnega časa za četrto izmeno. Pravilna razporeditev za četrto izmeno je sledeča: 4. in 5. marca dela v popoldanski izmeni, 6. in 7. marca pa v nočni izmeni, 8., 9. in 10. marca je prosta, 11. in 12. dela dopolne, 13. in 14. pa popoldne.

Disciplinski ukrepi

1. Mehmet Zečir, TOZD livarna lahkih barvnih kovin Trbovlje, dne 2. 10., 3. 10. 1979 ni upošteval tehnološke predpise — izrečen javni opomin.

2. Josip Novak, mat. št. 5267 TOZD proizvodnja, dne 27. 10. 1., 5., 6., 7., 10. ter 11. novembra 1979 neopravičeno izostal z

Zahvala

Podpisani VINKO MEGLA iz TOZD tovarna glinice, obrat kotlarna, se preko našega glasila prav srčno in iskreno zahvaljujem vsem izmenam kot tudi delovni izmeni za vsa darila, ki ste mi jih poklonili ob mojem preranem odhodu v pokoj Najlepša in topla zahvala tudi OOS v glinici, kot tudi TKS — TGA za darilo ter vsem skupaj za prisrčno izrečene besede slovesa.

Težka bolezen, ki me je prizadela, je istočasno tudi zahtevala, da sem moral oditi od vas, dragi moji sodelavci. Mnogo časa smo bili v skupni sredini in se trudili za dobrobit naše delovne organizacije in naše skupne koristi.

Toda, ko sem moral oditi iz take sredine, potem je to nekaj težkega, kar lahko občuti in pove le tisti, ki je to doživel. Težko je bilo moje slovo od vas, vendar z upanjem, da se bomo še videli in se kaj pogovorili o nekdanjem in sedanjem našem oziroma vašem delu.

Srčna hvala še enkrat vsem skupaj ter mnogo želja za čimvečje uspehe pri vašem vsakdanjem delu pri katerem bom z mislijo med vami tudi jaz.

Srčna, srčna hvala, dragi sodelavci!

Vinko Megla

	NOVO IME ZA PLOČE	H. IHE	ZNACAJ	OSEBA IZ KEKCA	VELETOK V SIBIRIJI	KEHICNI ELEMENT	AVT. OZN. NORVEŠKE	STAROITAL. BOGINJA PLODNOSTI	RIBIŠKO VASELJE V ISTRI	ČSSR VELEMOJSTER	POVRŠINA (LAT.)
RAČUN (V KNJIŽOVODSTVU)						DRŽAVA V AŽIJI					
						TRENUTEK					
PRILASTEK							PRVI HIT. LETALEC				
							OJAČITEV				
ZDRAV. ZELIŠČE					KRAJ BLIZU LJUBLJANE						
					RIM. KONJE, ODREDI						
DAVČNI URAD									SARAJEVO		
									BESEN		
ZNAK ZA ERBIJ			ZVEZA								FINSKO JEZERO
			ČLOVEK ŠE HRIBOV								
LITER		POVRTNINA				MIK				RIMSKA 1	
		KONJENIK				UŽITNA GOBA				RJAV KONJ	
GEO. DOBA HERZOVIK					PRODNIK			RUŠA			
					NEKD. AUST. KANCLER			LETALIŠČE PRI ZADRU			
FINCI				ZLOGOVANJE V ZBORU							
				ŠPANIJA							
NOGOMET. DINAHA						SRAHRV IZRAZ ZA VETER					
						APOSTOL. POSLANSTVO					
OS. ZAIHEK				LOČEN PROST. ZA ŽENE PRI (HUSLI)HANJI					OS. ZAIHEK		
				ROKUNIJA					RJAVE BARVE		
	ENA OD CELIN						ČAS. ENOTE				ŽE PRIPRAVLJ. JED
	NAČIN ARANŽIR. KOZ						IVAN CANKAR				
MLADA TELETA				PREBIV. BOHINJA							
				N. POVRŠNIK V ENEM KOSU							
KALIJ		JADRAN. OTOK					AN. OBYEŠČ. AGENCIJA				DUŠIK
		ZAČIMBA					ENOCELICAR				ZAVADLAV
ITAL. SPOLNIK			MEGTO V GRČIJI					SREDSTVO ZA VEHAJAL. TESTA			
			REKA V ISTRI					OBER			
ŠVEDSKI TENIŠKI IGRALEC					BABICA				ITALIJA	NIKOLA TESLA	
										NIKO (OKRAJŠAVA)	
HENIČNO JAMSTVO					ŠAMICA DIVJE ŽIVALI						
NARODNO OBLAČILO					GROBO ORIENT. SUKNO			SHITH			
								KISIK			
IRSKI OTOK					IGRA S KARTAMI					TONA	

Zahvala

Podpisani Jože Šmigoc iz TOZD predelava aluminija se iskreno zahvaljujem vsem svojim sodelavcem za darilo, ki so mi ga izročili ob odhodu v prerani pokoj. Najlepša hvala tovarišema Topolovcu in Panikvarju za izrečene besede ob predaji darila, ki me bo vedno spominjalo na sodelavce.

Enaka hvala velja tudi tovarišu Potrču, ki mi je izročil darilo osnovne organizacije sindikata, ki me bo vedno spominjalo na preživete dni v tovarni.

Rad bi se opravičil vsem tistim, ki bi jih moral povabiti na poslovlino srečanje, pa jih nisem.

Vsem skupaj želim mnogo zdravja in osebnega zadovoljstva ter mnogo delovnih uspehov. Prepričan sem, da se bomo občasno videli in srečali ter se pogovorili o naših skupnih delovnih uspehih.

Še enkrat lepo pozdravljeni, moji dragi sodelavci ter vodstvo TOZD predelava aluminija in celotni kolektiv TGA.

Rajko Matijević

JOŽE ŠMIGOC

Malo za šalo, malo zares

Napovedujejo, da se ne pričakuje zvišanje cen kavi.

— Kaj pa kava, se pričakuje?

Tov. Benzo Naftič imate vi mogoče kakšen varčevalni predlog? Da, predlagam da se ponovno uvedejo rdeče tablice na vozilih družbenega sektorja.

— Jutri se oglasim pri tebi doma:

— Me ni, grem v Trst.

— A greš zopet po »rifles«?

— Ne, sedaj grem po pralni prašek.

— Vse kaže, da bo akcija varčevanja z devizami uspela v prvem kvartalu letošnjega leta.

— Po čem pa to sodite?

— Nepričakovan topli zračni val je zajel tudi hribovite predele Avstrije in Italije.

— Ja, kaj pa ima to skupnega z devizami?

— SNEGA NI!

Raznoterosti velike Zveze sovjetskih social. republik

● Potovanje po petih republikah Sovjetske zveze — Srednja Azija in Kavkaz, dvoje različnih svetov —
V tem potopisu ni ničesar izmišljenega in le malo je odvzetega od dejanskih doživetij

RAZSTAVA KMETIJSKIH DOSEŽKOV

V sodobnem delu Samar-kanda smo si ogledali razstavo kmetijskih dosežkov. Svoj prostor je imela pod milim nebom sredi bujnega parka. Kolhozi so tukaj razstavljali v glavnem iste pridelke: bombaž, grozdje, dinje, lubenice in podobno. Razstavljalci so nas vabili, da prisedemo na značilne pograde. Nudili so nam grozdje, dinje, čaj in nas prijazno spraševali od kod smo prišli in kako živimo. Do nas so bili izredno vljudni.

Novi Samarkand je skrit med drevjem in ima skoraj evropski videz. Tudi tod so povsod speljani kanali z vodo iz »Zlate reke«. Res lepo ime nosi reka, ki teče skozi mesto, saj je resnično vredna zlata, ko je sušno obdobje. Celotno ljudje, ki smo jih tukaj srečevali, so drugačni, oblečeni so sodobno in radi so se spuščali z nami v klepet. Spet je bil na tapeti »džins«, otroci pa so se zanimali za »žvačku«. Blizu razstavnega prostora je stal tovornjak, ki je imel zataktno, v šoferski kabini, Stalinovo fotografijo!

Za slovo od mesta so nas z avtobusom popeljali daleč naokoli in ves orijent se mi je tukaj zblinil v nič. Bilo je, kot da se vozim nekje daleč v stran od starega Samar-kanda.

In vendar smo se še srečali s pravcatim azijskim svetom. Peljali so nas proti »Berjoški« — trgovini za tujce. In spet so šle v promet devize, za lepa uzbeška ročna dela, za okrasne izdelke iz ostale Sovjetske zveze ali Indije.

POLET V BUHARO

Zvečer smo se odpeljali na letališče. Uro in pol smo čakali na prihod letala iz Moskve, kajti potniki tega letala, ki so bili namenjeni v Buharo, so se pozneje vozili z nami. Postopali smo po veliki in lepi letališki stavbi in si kupovali spominek za rublje.

Končno se nas je usmilil dvomotorec in nas le štiri-deset minut vozil do Buhare. V letalu je bilo kot v nekoliko daljšem avtobusu. Poleg nas sta se vozila še Bol-gara, nekaj Rusov in domačin iz Buhare, ki se je vračal z opravkov iz Moskve in je pravil, da je želel kupiti v sovjetski prestolnici lak za nohte za svojo ženo. Tarnal je, ker ga ni dobil, obraz pa se mu je razlezel v sproščen nasmeh, ko mu je podarila lak ena izmed naših sopotnic.

Mestno obzidje in mestna vrata Buhare

Pot je bila kratka, saj smo si krajšali čas s prepevanjem dalmatinskih pesmi. Dragana Ristić iz Beograda pa nam je delila jugoslovansko pecivo. Bila je ena izmed izredno prijaznih potnic in njene zaloge keksov so bile skoraj neizčrpne.

Domačin iz Buhare je bil delavec z bombažnih polj. Štiriindvajset let mu je bilo, kazal pa jih je veliko več. Sonce in veter sta mu potemnila in razorala mlado lice. Na letališču v Buhari ga je čakala žena. V roko ji je stisnil lak in odšla sta v vročo buharsko noč.

Tega dne je bilo v Buhari kar plus 38 stopinj Celzija. Od tod tudi tako tople večer. Nastanili smo se v hotelu »Buhara«, v najlepši dvanajst nadstropni stavbi v mestu. Vsaj na zunanje je bilo tako.

BUHARA IMA VEČ KOT 300 SONČNIH DNI V LETU

Verjetno bo prav, da si prečitamo nekatere podatke o Buhari, predno nadaljujemo z opisom o mojih vtisih o tem zanimivem mestu. Buhara je glavno mesto buharske oblasti, ki meri 144.000 kvadratnih kilometrov. Po površini je to največja oblast v Uzbekistanu. V njej živi približno milijon prebivalcev, največ je Uzbekov in Tadžikov ter drugih narodov. Sama Buhara ima okrog 150 tisoč prebivalcev. Od Taškenta je oddaljena 650 kilometrov. Časovna razlika, z ozirom na moskovski čas, je v Buhari dve uri. Podnebje je celinsko: dolga in vroča poletja ter kratke zime. Buhara ima več kakor 300 sončnih dni na leto.

Buhara je bolj kakor katerokoli mesto v sovjetski srednji Aziji ohranila svoj starodavni videz. Mesto je najbolj cvetelo v devetem in desetem stoletju za časa vladavine dinastije Samani-

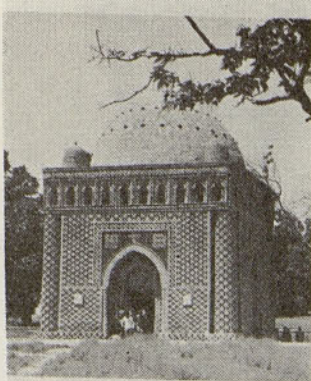
dov. Iz tistega časa je ohranjenih več zanimivih in lepih zgodovinskih spomenikov. Že več kakor 900 let stoji minaret Kulian ali Veliki minaret, ki je visok 47 metrov in ga še danes imenujejo »stolp smrti«, ker so z vrha nekoč metali na smrt obsojene in nezveste žene.

Številne džamije, medrese in mavzoleji pričajo o moči in pomenu, ki ga je svoj čas imela Buhara. Posebej je zanimiv mavzolej Ismaila Samanija, katerega zaradi nekaterih gradbenih lastnosti in vtisov, ki jih vzbuja, če gledamo od strani, imenujejo »sedmo čudo sveta«.

Vse te palače so zgrajene iz opeke, ki ima barvo puščavskega peska, mnoga splotja pa so okrašena s keramičnimi ploščicami pri katerih prevladuje sinja barva.

VROČA BUHARA

Hotel »Buhara« je mogočen betonski kolos. Nastanili smo se v četrtem nadstropju in tam nas je že čakala prtljaga. In ta hotelska mogočnost se nam je kmalu razblinila v presenečenje. Pričakoval sem lepo urejeno sobo in našel pro-

Mavzolej Samanidov v Buhari

stor, kot bi ga pravkar zapustili razgrajači. Težka zavesa, ki je bila podnevi namenjena za obrambo pred vročim soncem, se je le tu in tam držala na svojem mestu. Kopalnica in sanitarije so bile posebnost zase. Imel sem občutek, da bo umivalnik vsak čas padel na tla, keramične ploščice so bile položene pošteno klavirno...

Kljub večeru, sem ugotovil, da je Buhara zares vroča. Večerjali smo v veliki restavraciji v pritličju. V prostoru brez vsakega zračenja je bilo nezno soparno. Tudi s higieno so tod precej skregani. Sicer pa to ni čudno. Če je bilo vroče nam, se je to dogajalo tudi kuharjem in strežnemu osebju in vročina človeka poleni. Na krožnikih so bili veliki mastni prstni odtisi.

Večerja je bila sicer dobra, zaradi utrujenosti in vročine pa smo le malo jedli. Leni smo brskali po buharskem siru z nekakšnim zelenjavnim nadevom in s hladnim piščančkom v omaki, po rižu z govedino in ocvrtem krompirčku. Sledil je še gruzijski čaj in okusno grozdje. Namesto kruha smo tudi tukaj jedli »lepinje«.

Sam ne vem zakaj je bilo ta večer vdušje tukaj nekam turobno. Spogledovali smo se med seboj in se spraševali, kje so tiste klimatske naprave in izredna čistoča, s čemer so nas »potegnili za nos« turisti, s katerimi smo se srečali v Samarkandu, ko so le ti prispeli iz Buhare.

Morda je k nelagodnemu vdušju pripomogla škripajoča glasba, ki je prihajala s pokvarjenega gramofona in je bila osnova za poskočni ples obilnih Rusinj in Rusov, ki so sedeli ob dolgem skupnem omizju blizu nas. Glas češkega pevca Karla Gota je bil vsakega toliko časa zaustavljen, ker se je pričela plošča vrteti na enem mestu.

Ruski plesalci so poskakovali nekakšen sodoben ples in je eden od časa do časa zaval: »Everybody... Everybody...« Med vpitjem si nas je ogledoval in vse je kazalo, da se želi z nami pogovarjati, ne samo on, še drugi iz te družine so si to želeli. Kmalu sta se dva pojavila med nami in zaprosila dve iz naše skupine za ples in potem se je skrivnostna tančica razvozlala. Rusi so nas imeli za Zahodne Nemce. Od plesalk so izvedeli, da smo Jugoslovani.

Ura je bila pol enajstih ponoči, ko smo zapustili restavracijo. Prispel sem do izhodnih vrat, ko me je zaustavil ruski gost in še dva sta prišla in zaustavila še dva naša sopotnika. Povabili so nas nazaj — k svojemu omizju. Ena sama prijaznost jim je žarela z obrazov in kretenj. Prisedli smo in iznenada so od nekod pričarali steklenico vodke. Da, pričarali, ker je v takem času steklenico vodke tukaj težko dobiti. Nalili so nam pijačo in skupaj smo nazdravili. Celotna družba je bila iz Moskve.

Trije Moskovčani so se postavljali pred nami in pričeli peti ruske narodne pesmi. Premagala me je želja po petju in sem povzdignil glas še jaz. Sprejeli so me medse in pesem je donela in prej turoben večer se je sprevrgel v vzhlično valovanje radosti in prijateljstva. Prijeli smo se čez ramena, peli in zaplesali neki ruski ples, potem pa se je še posebej mogočno zaslišal glas enega izmed Moskovčanov. Prišel je peti v italijanščini neko operno arijo. Nisem vedel kaj poje, pa sem kljub temu pričel peti še jaz. Navzoči so nama ploskali in padale so laskave pohvale.

Moskovski kolegi so nam pravili, da jim je žal, ker nismo v Moskvi. Če bi se srečali tam, bi nas povabili na svoje domove in bi bili njihovi gostje. V njihovi prijaznosti ni bilo nič pretiranega, bil je to splet pristranih medčloveških odnosov, ki so v trenutku zaživeli in so bili naenkrat pretirani, ker je napačila enajsta ura in smo morali zapustiti restavracijo.

Naši novi znanci so nam zavidali hotel. Tudi oni so bili turisti, njihov hotel pa je bil baže izredno klavrnega videza. V hotel »Buhara« so se prišli nekoliko povešeli.

Objeli smo se in si zaželeli sreče ter se odpravili počivat. Mi v naš »moder-ni« hotel, oni pa v tisto »amortizirano« hišo.

(Dalje prihodnjič)

Delavski svet TGA je proglasil mesec marec 1980 za mesec inovacij v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo

30. marca — na dan inovatorjev v ptujski občini bo služba za inventivno dejavnost po sklepu DS TGA podelila za vsak inventivni predlog, prijavljen v mesecu marcu 1980, katerega bo komisija za inventivno dejavnost ocenila za umestnega, knjižno nagrado s posvetilom.

S to akcijo želimo pospešiti MID (množično inventivno dejavnost), saj je to pot, ki zagotavlja večji dohodek nam vsem, vam avtorji pa pripada nagrada za prizadevnost!

Služba za inventivno dejavnost

aluminij

Izdaja delavski svet Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo — Uredniški odbor sestavljajo: Viktor Markovič — predsednik, Vera Pekar — odgovorna urednica, Srđan Mohorič, Djordje Panzavlovič, Viktorija Petauer, Stane Medik — Fotografije: Stojan Kerbler, dipl. Ing. — Tehnični urednik Franček Štefanec — Tisk: ZGEP »Pomurski tisk«, TOZD tiskarna, Murska Sobota — Člani kolektiva in upokojenci dobivajo list brezplačno — Rokopisov in slik ne vračamo. Naklada 2.700 izvodov.

Oproščeno temeljnega prometnega davka po mnenju Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1975.